

AESOPUS
ÁLLATMESÉK

MEGLEPETÉS KÖNYVEK

Suzy Almonds: 101 dolog, amit jó lett volna tudni a férfiakról
Marty Ashton: 101 dolog, amit jó lett volna tudni a nőkről
Suzy Almonds: 101 dolog, amit jó lett volna tudni a párkapcsolatról
Jane Asher: 101 dolog, amit jó lett volna tudni a házasságról
Jane Asher: 101 dolog, amit jó lett volna tudni a gyerekekről
Jane Asher: 101 dolog, amit jó lett volna tudni a költözésről
Marty Ashton: 101 dolog, amit jó lett volna tudni az autókról
Melissa D. France: Micimackó kis illemtankönyve
Ethan Mordden: Micimackó kondikönyve
A. R. Melrose: Micimackó szótára
Joan Powers: Micimackó kis útmutatója
Joan Powers: Füles borongós útmutatója
David Heller: Kedves Isten!
David Heller: A Mennysország klassz hely lenne,
ha nem kéne előbb szívrohamot kapni
Mark Twain: Ádám és Éva naplója
Karinthy Frigyes: Egy nőt szeretni
Karinthy Frigyes: Betegek és orvosok
Stan Smith: Ötperces krimik
Hy Conrad: Tökéletes gyilkosságok?
Jim Sukach: Ötperces krimik 3.
Roald Dahl: A Szerelem illata
Göre Gábor: Göre Gábor bíró úr könyve
Göre Gábor: Tapasztalatok
Göre Gábor: Göre Martsa lakodalma
Göre Gábor: Durbints sógor
Göre Gábor: Bojgás az világba
Göre Gábor: A Pesti úr
Aesopus: Állatmesék
Bárony István: Vadásztáska

Aesopus ÁLLATMESÉK

Sarkady János
AISZÓPOSZ ÉS MESÉI

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:
Hausrath: Corpus fabularum Aesopicarum
(Lipsiae 1957)

Fordította
SARKADY JÁNOS

ISSN 1418 – 415 X
ISBN 963 9278 58 0

Hungarian translation © Sarkady János, 1969
Hungarian edition © Szukits könyvkiadó, 2000

Lektor: Barna Ildikó
Tördelés, képszerkesztés: **ITB**ooks, Illés Tibor
Tipográfia, színre bontás: A-SzínVonal Bt.
Szerkesztő: Tóth Róbert
Felelős kiadó: Szukits László

Szegedi Kossuth Nyomda Kft.
Felelős vezető: Gera Imre

1. A sas és a róka

A sas és a róka barátságot fogadtak egymásnak, és elhatározták, hogy egymás közelében fognak lakni. Úgy tartották ugyanis, hogy az együtt lakás megerősíti a barátságot. A sas egy magas fára telepedett, s ott költötte ki fiókáit, a róka pedig az alatta lévő bozótban kölykezett meg. Mikor azonban egyszer a róka kiment vadászni, a sas élelem híján leszállt a bozótba, és elragadva a rókakölykeket, fiókáival felfalta őket. Amint a róka megérkezett, és látta, hogy mi történt, kölykei pusztulása éppen úgy elkésérítette, mint az, hogy nem állhatott bosszút földi állat létére ugyanis nem tudta üldözni a madarat. Ezért félreállt – mert csak ez marad meg a gyengék és tehetetlenek számára –, és megátkozta ellenségét. A sasnak azonban nemsokára meg kellett bűnhődnie a barátság meggyalázásáért. A mezőn ugyanis kecskét aldoztak, s lecsapott, és elragadott az oltárról egy még tüzes belső részt. Ahogy fészkébe vitte, hirtelen belekapott a szél, és a vékony és száraz gallyak láng-ra lobbantak. A fiókák, amelyeknek még nem nőtt ki a szárnyuk, megpörkölődtek, s a földre zuhantak. A róka pedig odafutott, és a sas szeme láttára mindet felfalta.

A mese bizonyítja, hogy a barátság megsértői, ha el is kerülnek a megsértettek bosszúját, az isteni igazságszolgáltatás elől nem menekülhetnek.

2. A sas, a csóka és a pásztor

A sas lecsapott egy magas szikláról, és elragadott egy bárányt. A csóka meglátta ezt, és irigységében utánozni akarta. Neki is lendült, és nagy szárnycsapkodással egy kos hátára szállt le. De ahogy karmai beleakadtak annak gyapjába, nem tudott felszállni, csak csapkodott. Végül a pásztor észrevette a dolgot, odafutott, megfogta a csókát, és levágta a szárnytollait. Mivel éppen este fogta el, hazavitte a gyermekeinek. Mikor azok kérdezősködtek, hogy mi-féle madár ez, így felelt: „Ahogy én látom, csóka, de ő sasnak képzei magát.”

Ugyanígy az erősebbekkel való versengés semmire sem vezet, s amellet még nevetségessé is tesz.

3. A sas és a ganajtúró

A sas egy nyulat üldözött. A nyúl, mivel senkinél sem talált segítséget, ahhoz fordult, akit a véletlen az útjába hozott: meglátta a ganajtúrót, hozzá fordult hát könyörgésével. A bogár bátorította őt, és amikor meglátta a közeledő sast, kérte, hogy ne hurcolja el azt, aki tőle segítséget kért. A sas azonban ügyet sem vetett a kis bogárra, és felfalta a nyulat. Ettől kezdve azonban a bogár bosszút forralt: figyelte a sas fészket, és valahányszor az költeni akart, felrepült, s legördítette és összetörte a tojásokat. Végül a mindenünnen elüldözött sas Zeuszhoz menekült, és

tőle kért helyet a biztonságos költéshez. Zeusz megengedte neki, hogy az ő ölében rakjon fészket. Mikor a bogár ezt meglátta, pizsokból egy golyót csinált, majd felrepült vele, és Zeusz ölébe ejtette. Zeusz le akarta dobni a szemetet, de ahogy felugrott, elfeledkezett a tojásokról, és azokat is ledobta. Azt mondják, ettől fogva járja az, hogy a sasok nem költenek abban az időben, mikor ganajtúrók is vannak.

A mese azt tanítja, hogy meg kell fontolni: senki sem gyenge annyira, hogy ha gyalázatot szenved, ne tudna bosszút állni érte.

4. A csalogány és a sólyom

A csalogány egy magas fán ült, s szokása szerint énekelgetett. A sólyom, amely éppen megéhezett, meglátta, lecsapott rá, és megragadta. A pusztulás előtt álló csalogány kérte őt, hogy eressze el, s erősítgette, hogy úgysem lakik jól vele a sólyom, ha tehát éhes, nagyobb madarak után kell vetnie magát. De a sólyom félbeszakította: „Igazán bolond lennék, ha elereszteném azt, ami a karmaim közé került, és azt kergetném, amit még nem is látok.”

A mese azt bizonyítja, hogy ugyanilyen esztelenek azok az emberek is, akik többet remélnek az elérhetőnél, s a kezük közt lévő dolgokat elszalasztják.

5. A vadkecskék és a kecskepásztor

A kecskepásztor kihajtotta kecskéit a legelőre, és látta, hogy vadkecskék közé keverednek; mikor aztán beesteledett, valamennyit behajtotta a saját barlangjába. Másnap nagy vihar kerekedett, úgyhogy nem tudta a nyáját a szokott legelőre kihajtani, és így ott-hon etette meg őket. A sajátjainak csak kevés élelmet adott, éppen csak hogy ne éhezzenek, az idege- neknek viszont többet halmozott oda, hogy azokat is magához édesgesse. Mikor azután a vihar véget ért, mindet kihajtotta a legelőre, a vadkecskék azonban a hegyekhez érve azonnal elfutottak. Mikor pedig a pásztor hálátlansággal vádolta őket, amiért elhagyták, bár nagyszerű ellátást kaptak tőle, visszafordul- tak, és így szóltak: „Éppen ezért még jobban őrizke- dünk tőled; mert ha minket, akik tegnap kerültünk hozzád, többre becsültél a régieknél, világos, hogy ha ezután mások is hozzád kerülnek, azokat meg eli- bénk helyeznéd.”

A mese bizonyítja, hogy nem kell szívesen fogad- ni azok barátságát, akik régi barátaiknál többre be- csülnek minket, míg újak vagyunk; meg kell gondol- nunk, hogy ha fölöttünk is eljár az idő, másokkal ba- rátkoznak össze, és azokat fogják többre tartani.

6. A macska és a madarak

A macska meghallotta, hogy valamelyik udvarban a szárnyasok betegeskednek. Orvosnak álcázta ma- gát, fogta a mesterséghez szükséges eszközöket, odament, és az udvar előtt megállva megkérdezte tőlük, hogy érzik magukat. Azok nyomban megfelel- tek neki: „Jól – ha te elmegy innen.”

Így van ez az emberek közt is: a hitványak nem csapják be az okosokat, még ha teljes erejükkel tet- tetik is a segíteni akarást.

7. A róka és a kecskebak

A róka beleesett egy kútba, és kénytelen-kelletlen lenn maradt, mivel képtelen volt felmászni. Amikor a kecs- kebak a szomjúságtól hajtva ugyanahhoz a kúthoz jött, meglátta őt, és megkérdezte, jó-e a víz. A róka balesetét szépítgetve hosszasan dicsérte a vizet, el- mondta, milyen jó, és biztatta a kecskét, hogy jöjjön le ő is. Az meg, hogy láthassa a vizet, és szomját is olt- hassa, meggondolatlanul leugrott. Mikor azután a ró- kával együtt a kijutás után kezdtek nézni, a róka kije- lentette, hogy valami hasznosat gondolt ki mindkettő- jük javára. „Ha te – mondotta – a falhoz támasztod el- ső lábaidat, és lehajtod a szarvaiddat, én a hátadon fel- futok, és utána téged is kihúzlak.” A kecske készsége- sen engedelmeskedett ennek a második javaslatnak is. A róka a lábáról a hátára ugrott, majd a szarvaira tá-

maszkodva feljutott a kút szájához, és már távozott is. Mikor pedig a kecske szidni kezdte, amiért megszegte megállapodásukat, a róka visszafordult, s csak ennyit mondott: „Barátom, ha annyi eszed volna, amennyi szőr van a szakálladban, nem mentél volna le, mielőtt a feljövétel lehetőségét meg nem vizsgáltad.”

Így az okos embereknek is előbb a dolgok kimenetelét kell megvizsgálni, és csak azután belefogniuk.

8. A róka és az oroszlán

A róka sohasem látta az oroszlánt. Mikor azután véletlenül szembetalálkozott vele, első látásra annyira megijedt tőle, hogy kis híján belehalt. Második találkozásuk alkalmával is megijedt ugyan, de már nem annyira, mint legelőször. Mikor pedig harmadszor is látta, annyira nekibátorodott, hogy oda is ment hozzá elbeszélgetni vele.

A mese bizonyítja, hogy a szokás a félelmetes dolgokat is megszelídíti.

9. A róka és a párduc

A róka és a párduc a szépség fölött versengtek. Mikor a párduc egyre csak testének tarkaságával büszkélkedett, a róka mosolyogva szólt: „Mennyivel szebb va-

gyok nálad én, akinek nem a teste, hanem az esze tarka.”

A mese bizonyítja, hogy a testi szépségnél több az észbeli kiválóság.

10. A róka és a majom

A róka és a majom együtt vándoroltak, és közben az előkelőségről vitatkoztak. Mindketten sokat beszéltek már, mikor elértek egy temetőhöz. A majom oda tekintett, és felsóhajtott. Mikor a róka ennek okát kérdezte, a majom a síremlékekre mutatott, és így szólt: „Hát hogyne jajgatnék, mikor őseim szabadonbocsátottjainak és rabszolgáinak síroszlopait látom?” A róka így felelt erre: „Hazudj csak, amennyit akarsz, hiszen ezek közül úgysem kél fel senki, hogy megcáfoljon téged.”

Így az emberek között is a hazudozók akkor kérkednek leginkább, amikor nincs, aki megcáfolja őket.

11. A róka és az egér

A róka a felfuttatott szőlőn érett fürtöket látott, és szeretne volna megenni, de nem sikerült elérnie. Az egér ezt látva mosolygott rajta, és így szólt: „Semmit sem ehetsz.” A róka nem akart szégyenben maradni az egér előtt, és ezért így szólt: „Mert még éretlenek.”

A mese a hitvány és jó szóra nem hallgató embereket szégyeníti meg.

12. A csonka farkú róka

Egy rókának a csapda levágta a farkát, és ezután szégyenében elviselhetetlennek érezte az életet. Támadt azonban egy mentőötlete: hátha a többi rókát is be lehetne ugratni ugyanebbe, hogy így a közös bajjal saját csonkaságát elleplezhesse. Össze is csődítette mindet, és buzdította őket, hogy vágják le ők is a farkukat, előadta, hogy az nemcsak rosszul áll nekik, hanem túlságos súlyt is akaszt rájuk. Egyikük azonban mosolyogva felelt neki: „Barátom, ha veled nem esik meg, nem ajánlanád nekünk sem.”

Ez a mese azokra alkalmazható, akik a többieknek nem jóindulatból, hanem saját érdekük szerint adnak tanácsot.

13. A macska és a kakas

A macska megfogta a kakast, és fel akarta falni, de alaposan meg akarta indokolni. Belekezdett hát a vádaskodásba, s kijelentette, hogy zavarja az embereket, mikor éjszaka kukorékol, és nem hagyja aludni őket. Mikor a kakas arra hivatkozott, hogy saját hasznukra teszi ezt, mert szokott munkájukra kelti fel őket, másodszorra ezt vetette ellene: „De erkölcstelen természetű is vagy!” A kakas azzal védekezett, hogy ezt is gazdái hasznára teszi, mert a tyúkok így tojnak számukra sok tojást. A macska kifogyva az érvekből, így

szólt: „Ha bővében vagy is az ellenérveknek, azt hiszed, azért én nem eszlek meg?”

A mese bizonyítja, hogy a bűnre elszánt hitvány természet, ha tetszetős ürüggyel nem teheti, akkor leplezetlenül is elköveti tettét.

14. A halász és a kis hal

A halász kivetette hálóját, de csak egy ajókát fogott. A halacska könyörgött neki, hogy egyelőre engedje el, mert még kicsi, később pedig, amikor már megnőtt, fogja ki újra, nagyobb haszna lesz belőle. „Bolond lennék – felelte a halász-, ha a kezemben lévő hasznat elereszteném, és a bizonytalan reményt hajszoznál.”

A mese bizonyítja, hogy inkább a meglévő hasznot kell választani, ha kicsi is, mint a reménybelit, még ha az nagy is.

15. A róka és a túskebokor

A róka felmászott a sövényre, de majdnem lecsúszott, és belekapaszkodott a túskebokorba. Tüske ment a talpába; a róka szörnyen szenvedett, és szidta a bokrot, hogy mikor ő segítségért fordult hozzá, az még nagyobb bajt okozott neki. A túskebokor azonban nevetve válaszolt: „Bolond vagy, ba-

rátom, ha belém akartál kapaszkodni, hiszen magam szoktam mindenkibe beleakaszkodni.”

Így az emberek között is ostobák azok, akik olyanokhoz fordulnak segítségért, akiknek már természetese a gonoszkodás.

16. A róka és a krokodil

A róka és a krokodil az előkelő származáson vitatkoztak. Miután a krokodil mindenfélét elsorolt elődei előkelőségéről, és végül azt is hozzátette, hogy gyakorlatér-vezetői tisztséget viselt őseitől származik, a róka mosolyogva jegyezte meg: „Ha nem mondanád is, látszik a bőrödön, hogy sok gyakorlaton mentél keresztül.”

Ugyanígy a hazudozó embereket is a tények cáfolják meg.

17. A róka és a favágó

A róka menekült a vadászok elől. Amint megpillantott egy favágót, könyörgött neki, hogy rejtse el őt. Az biztatta, hogy menjen csak be az ő kunyhójába, és ott bújjon el. Nemsokára odaértek a vadászok, és megtudakolták a favágótól, hogy nem látta-e erre jönni a rókát. Az hangosan bizonykodott, hogy nem látta, de ugyanakkor kezével intve jelezte, hova rejtőzött el. Mikor a róka látta, hogy eltávoznak, előbújott, és szó nélkül elosont. A favágó szidni kezdte, hogy

ő mentette meg, és erről egy szót sem ejt, a róka azonban így szólt vissza: „Megköszöntem volna neked, ha kezed mozdulata is szavaidhoz hasonló lett volna.”

18. A kakasok és a fogoly

Egy ember kakasokat tartott a házában. Mikor talált egy eladó szelídített foglyot, azt is megvette és hazavitte, hogy együtt nevelje amazokkal. Azok azonban csipkedni kezdték, és üldözték, úgyhogy a fogoly elbúsult, és azt hitte, azért nézik le, mert más fajtából való. Kevéssel később azonban, ahogy látta, hogy a kakasok egymás ellen is viaskodnak, és nem hagyják abba, míg nem véreznek, így szólt magában: „Én már nem is neheztelek ezekre, amiért megverték, mert látom, hogy még egymást sem kímélik.”

A mese bizonyítja, hogy az eszes emberek könnyebben elviselik mások gőgjét, mikor látják, hogy azok az övéiket sem kímélik.

19. A megdagadt hasú róka

Az éhes róka, amikor egy faodúban meglátta a pásztoroktól otthagyt kenyeret és húst, bemászott és megette. A hasa azonban megdagadt, és mivel így nem tudott kimászni, sóhajtozott és siránkozott. Egy másik arra járó róka, amint meghallotta jajveszékelését, odament hozzá, és megkérdezte, mi a baja. Mi-

kor megtudta, mi történt, így szólt: „Maradj csak itt, amíg újra olyan leszel, mint amikor bementél, és akkor könnyen kijöhetsz.”

A mese azt bizonyítja, hogy a nehéz kérdéseket az idő oldja meg.

20. A jégmadár

A jégmadár magányt kedvelő állat, amely mindig a tengeren jár. Róla beszélnek, hogy az emberek üldözése elől menekülve, a tengerparti szirteken szokott fészkelni. Mikor költetni akart, egy hegyfokra ment, felfedezett egy parti sziklát, s ott költötte ki fiókáit. Egyszer azonban, amikor zsákmány után járt, az történt, hogy a heves szélről hullámozó tenger kicsapott egészen a fészekig, elöntötte azt, és elpusztította a fiókákat. A jégmadár, mikor megjött, és észrevette, mi történt, így szólt: „Én szerencsétlen! a földet kerülve ide menekültem, s ez a szikla még sokkal hűlelőbb volt hozzám.”

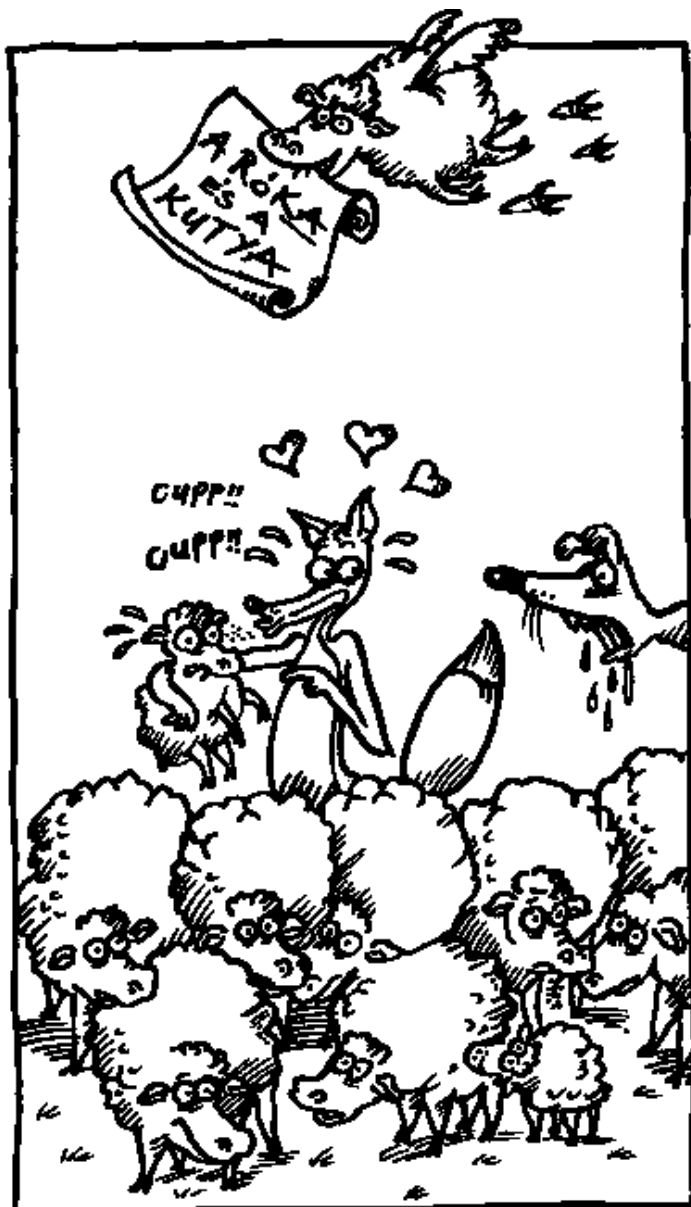
Ugyanígy némely emberek, miközben az ellenség-től őrizkednek, észre sem veszik, hogy az ellenség-nél veszélyesebb barátok közé kerülnek.

21. A róka az álarchoz

A róka beosont egy szobrász műhelyébe. Mindent átkutatott, és amikor egy tragikus álarcra bukkant,

felemelte, és így szólt hozzá: „Milyen fej, és nincs benne agyvelő!”

A mese jól illik a kiváló megjelenésű, de tehetségtelen emberre.

22. A rossz szándékú ember

Egy gonosz ember megállapodott egy másikkal, hogy hazugságot bizonyít rá a delphoi jóshelyre. Amint a jóslás megkezdődött, egy verebet fogott a kezébe, és eltakarta a köpenyével. Így ment be a szentélybe, megállt, és megkérdezte, hogy élő-e, amit a kezében tart, vagy élettelen. Az volt a terve, hogy ha élettelen mond a jóslat, élve mutatja fel a verebet, ha meg élőt, megfojtja, és úgy húzza elő. Az isten azonban átlátta gonosz tervét, és azt felelte: „Hagyd abba, ember: hiszen rajtad áll, hogy amit fogsz, élő legyen vagy élettelen.”

A mese bizonyítja, hogy az istenséget nem lehet becsapni.

23. A szántóvető és a farkas

A szántóvető levette az igát, s itatásra hajtotta ökreit. A farkas, mikor éhesen és táplálékot keresve rábukkant az ekére, először az ökrök hámját nyalogatta körül, s észre sem vette, hogy bedugta a nyakát; mivel nem tudta kihúzni, elvonszolta az ekét a szántóföldre. A szántóvető odajött, meglátta őt, így szólt: „Ó, te gonosz, bárcsak a rablást és gonosz-ságot elhagynád, s áttérnél a földművelésre.”

Ugyanígy a hitvány emberek, még ha derekasságot mutatnak is, nem találnak hitelre.

24/A. A fecske és a madarak

Mikor a fagyöngy teremni kezdett, a fecske megérezte a szárnyasokra leselkedő veszedelmet. Összehívta az összes madarat, és azt tanácsolta nekik, hogy feltétlenül vágják ki a fagyöngyöket hordozó tölgyfákat, ha pedig ez meghaladja az erejüket, meneküljenek az emberekhez, és könyörögjenek hozzájuk, hogy a fagyöngy erejének felhasználásával ne fogdossák össze őket. A többiek azonban kinevették őt mint fecsegőt, ő pedig az emberekhez menekült. Azok megegyeztek vele, és lakótársukul fogadták. Így történt, hogy a többi madarakat összefogdossák és megeszik az emberek, csak a fecske az, amely menekültként nyugodtan fészkelhet a házaikban is.

A mese bizonyítja, hogy akik előre látják a jövőt, azok általában kikerülik a veszedelmeket is.

24/B.

A fecske összehívta a madarak gyűlését, és azt javasolta, hogy legjobb lesz, ha nem ellenségeskednek az emberekkel, hanem barátságot kötnek velük, és jóindulatot tanúsítanak irántuk. Egy másik madár azonban ellentmondott neki: „Ha még több lenmagot eszünk, és nem hagyunk egyet sem, akkor nem lesz miből hálót fonni ellenünk.” Kiderült, hogy a fecske

véleménye a leghelyesebb: ő a városokban telepedett le, és ott élt, a házakban az emberek szomszédságában költött, és semmi bántódása nem esett. A többi madár kitartott amellett, hogy megeszik a magot, mint minden baj okát: így azonban meghíztak, és még inkább fogdosták és ették őket. Rossz véleményük mellett azonban kitartottak, s elhatározták, hogy nem maradnak tovább az emberek közelében, hanem a levegőben fognak repdesni.

Ugyanígy azok az emberek, akik lélekjelenlétük tanácsára hallgatnak, megmenekülnek a veszedelemtől.

25. A róka és a kutya

A róka beosont a szoptató juhok nyája közé, felragadott egy bárányt, s úgy csinált, mintha megcsókolná. Egy kutya megkérdezte: „Mit csinálsz?” „Dédelgetem, és játszom vele” – felelte a róka. A kutya azonban így szólt: „Most pedig, ha el nem eresztet a bárányt, kutya módon fogok bánni veled.”

A könnyelmű és ostobán tolvajkodó emberre illik ez a mese.

26. A békák

Két béka, mikor a tó kiszáradt, szertejárt, s azt kutatták, hogy hol telepedhetnének le. Amint egy kúthoz értek, az egyik azt ajánlotta, hogy aggodalom nélkül

ugorjanak be. A másik azonban így szólt: „Ha ez a víz is kiszárad, hogy tudunk majd kijönni?”

A mese azt tanítja, hogy ne intézzük hebehurgyán dolgainkat.

27. A királyt kérő békák

A békák bánkódtak szervezetlenségük miatt, mert nem volt uralkodójuk. Követeket küldtek hát Zeuszhoz, s kérték, hogy adjon nekik királyt. Zeusz látta együgyűségüket, s egy fadarabot dobott a tóba. A békák először megrémültek a csobbanástól, és a tó mélyébe merültek. Később azonban, mivel a fadarab mozdulatlan volt, felmerészkedtek, és végül már annyira lenézték, hogy felmásztak, és rátelepedtek. Mivel méltatlannak tartották, hogy ilyen királyuk legyen, másodszor is Zeuszhoz fordultak, és kérték, hogy cserélje ki a királyukat, mert nagyon lusta. Zeusz ekkor megharagudott, s vízikigyót küldött rájuk, amely megfogta és felfalta őket.

A mese bizonyítja, hogy jobbak a lusta uralkodók, mint a haragos természetűek.

28. Az ökrök és a tengely

Az ökrök húzták a szekeret. Mikor a tengely nyikorogott, hátrafordultak, és így szóltak: „Barátom, mi húzzuk a terhet, és te nyögsz?”

Ugyanígy az emberek közt is vannak, akik fáradozást színlelnek, mialatt mások dolgoznak.

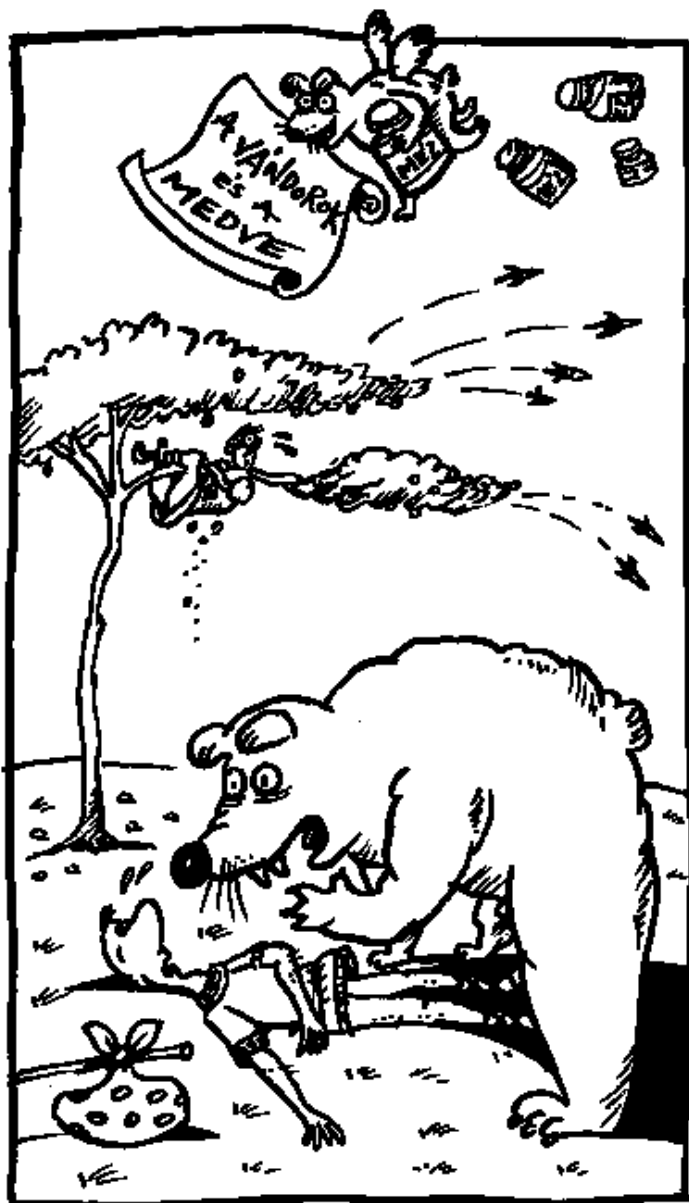
29. Az éjjeli madár

Egy madár éjszaka az ablakban kapaszkodott, s énekelt. A denevér odajött, és megkérdezte az okát, miért van nyugton nappal, és énekel éjszaka. A madár azt felelte, hogy nem ok nélkül teszi ezt, mert egyszer nappal éneklés közben elfogták, és azóta megokosodott. „De nem most kellene magadra vigyáznod – mondotta a denevér –, amikor semmi haszna nincs, hanem még mielőtt elfogtak volna.”

A mese bizonyítja, hogy ha már megesett a baj, haszontalan az utólagos megfontolás.

30. A menyét és Aphrodité

A menyét beleszeretett egy szép ifjúba, és könyörgött Aphroditéhoz, hogy változtassa őt nővé. Az istennő megkönyörült szenvedésén, és csinos leányá változtatta. Így aztán az ifjú, mikor meglátta őt, megszerette, és hazavitte feleségül. Éppen hálósobájukban ültek, mikor Aphrodité ki akarta próbálni,

hogy alakja megváltozásával a természetét is megváltoztatta-e a menyét, és egy egeret engedett be közéjük. Az erre megfélekezett az új körülményekről, felugrott az ágyból, és az egér után rohant, hogy megegye. Az istennő pedig megharagudott rá, s ismét visszaváltoztatta őt régi alakjába.

Ugyanígy a hitvány emberek, még ha alakjukat meg is változtatják, természetükön nem tudnak változtatni.

31. A földműves és a kígyó

A kígyó odacsúszott a földműves gyermekéhez, és agyonmarta. Az apa fájdalmában fejszét ragadott, odaállott a kígyólyukhoz, és leste, hogy ha kijön, azonnal agyonüsse. Mikor a kígyó előbújt, odavágott a fejszével, de elhibázta, csak a mellette levő sziklát vágta meg. Később óvatosságból hívta a kígyót, hogy kibéküljön vele. De az így felelt: „Sem én nem lehetek jóindulatú veled szemben, ha látom a meghasított követ, sem te velem szemben, ha fiad sírjára nézel.”

A mese bizonyítja, hogy a nagy ellenségeskedéseket nem könnyű megváltoztatni.

32. A földműves és kutyái

Egy földművest a tél beszorított a majorjába. Mivel nem tudott kimenni, és élelmet szerezni magának,

először a juhokat ette meg. Aztán, ahogy a tél még tovább is tartott, a kecskéket fogyasztotta el. Harmadszorra pedig, mivel semmiféle enyhülés sem következett be, a szántó ökrökre kerített sort. Mikor a kutyák látták, mi történik, így szóltak egymáshoz: „Menekülnünk kell innen, mert ha a gazda nem kegyelmezett az ökröknek, munkatársainak, hogy fog nekünk irgalmazni?”

A mese bizonyítja, hogy legjobban azoktól kell őrizkedni, akik még a hozzájuk tartozókkal szemben sem tartózkodnak a gázságtól.

33. A csigák

Egy földműves fia csigákat pirított. Mikor hallotta, ahogy pattogtak, így szólt hozzájuk: „Nyomorult állatok, ti, amikor a házatok ég, énekeltek?”

A mese bizonyítja, hogy minden alkalomhoz nem illő cselekedet szégyenletes.

34. Az asszony és a szolgálók

Egy munkaszerető özvegyasszony a kakasszóra még éjszaka fel szokta költeni szolgálólányait munkára. Az örökös munkától agyongyötört lányok úgy gondolták, hogy meg kell fojtaniuk a ház kakasát, azt hitték ugyanis, hogy az a bajok oka, mert éjszaka felébreszti úrnőjüket. Mikor azonban ezt megtették,

még nagyobb bajba jutottak. Az úrnő ugyanis, hogy nem tudta, mikor van a kakasok órája, még korábban keltette fel őket.

Ugyanígy sok ember számára saját terve lesz bajának oka.

35. Az asszony és a tyúk

Egy özvegyasszonynak volt egy tyúkjá, amely mindennap tojt egy tojást. Az asszony azt hitte, hogy ha több élelmet vet neki, naponta kétszer is fog tojni. Így is tett, de ennek az lett a következménye, hogy a tyúk elhízott, és még egy tojást sem tojt.

A mese bizonyítja, hogy sok ember, aki kapzsiságból többre vágynak, a meglevőt is elveszíti.

36. A vándorok és a medve

Két barát együtt vándorolt; egyszerre egy medve bukkant fel előttük; erre az egyik futásnak eredt, felmászott egy fára, és ott elbújt. A másik viszont, akit a medve már majdnem elkapott, elnyúlt a földön, és holtnak tette magát. Mikor a medve odadugta az orrát, és körülszaglásztta, visszatartotta a lélegzetét. Azt mondják ugyanis, hogy ez az állat nem nyúl a halotthoz. Mikor aztán a medve eltávozott, a másik lemászott a fáról, és megkérdezte, hogy mit sugott

a fülébe a medve. Ó pedig így felelt: „Azt, hogy ezentúl ne járjak együtt olyan barátokkal, akik nem tartanak ki a veszélyben.”

A mese bizonyítja, hogy a szerencsétlenség mutatja meg, kik az igazi barátok.

37. A menyét

A menyét besurrant a kovácsműhelybe, és körülnyalogatta az ott heverő reszelőt. Természetesen kidörzsölődött a nyelve, és erősen vérzett. Ó azonban örvendezett, mert azt gondolta, hogy a vasból nyalt le valamennyit – addig, amíg csak a nyelvét egészen le nem koptatta.

A mese azokra vonatkozik, akik viszálykodó hajlammal saját maguknak ártanak.

38. A földműves és a kígyó

Egy földműves tél idején hidegtől megdermedt kígyót talált; megszánta, és keblére helyezte. Ám a kígyóba, ahogy felmelegedett, azonnal visszatért igazi természete, agyonmarta jótevőjét. Az pedig haldokolva így szólt: „Megérdemlem a sorsom, amiért a gonoszon megkönyörültem.”

A mese bizonyítja, hogy a hitványak nem változnak meg, még akkor sem, ha nagy jótéteményben részesülnek.

39. A kutya harapta ember

Egy embert kutya harapott meg, s ő körbejárt, és keresett valakit, aki meggyógyítaná. Valaki azt ajánlotta, hogy le kell a vért egy darab kenyérrel törölni, és odadobni a harapós kutyának. A sebesült azonban mosolyogva felelte: „Ha ezt teszem, akkor aztán biztos, hogy a város összes kutyája meg fog harapni.”

Ugyanilyen az emberek hitványsága is: ha kedveskednek neki, csak még merészebbé válik a gazságok elkövetésére.

40. A békák

Két béka élt egymás szomszédságában. Az egyik a mély és az úttól távol eső tóban lakott, a másik az útszéli pocsolyában. A tavi béka biztatta a másikat, költözzék át hozzá, hogy jobb és biztonságosabb életben legyen része. Az azonban nem hajlott a szóra; azt mondogatta, hogy ő már elszakíthatatlanul megszokta a helyét – míg csak egy arra haladó szerény agyon nem gázolta.

Ugyanígy a hitvány életmódot folytató emberek előbb elpusztulnak, mintsem jó útra térhetnének.

41. A delfinek és a kis hal

A delfinek és bálnák egymással küzdöttek. A csata már hosszú ideje tombolt, mikor felmerült egy kis hal, és megpróbálta szétválasztani őket. Az egyik delfin azonban nevetve szólt rá: „Inkább elviseljük, hogy harcolva pusztuljunk el egymás által, mint hogy te légy köztünk a döntőbíró.”

Ugyanígy némely semmirevaló ember viszályok idején látszik valakinek.

42. A szarvas és az oroszlán

A szomjas szarvas egy forráshoz ment. Amint ivás közben meglátta tükörképét a vízben, dicsérte agancsát, látva milyen nagy és szép, lábait viszont ócsárolta, amiért vékonyak és gyengék. Még ezzel foglalkozott, amikor egy oroszlán jelent meg, és üzőbe vette őt. A szarvas futni kezdett, és jóval meg is előzte az oroszlánt. Ameddig pusztta volt a síkság, az elől futó szarvas biztonságban volt, de mikor egy erdős helyre ért, ott az agancsa beleakadt az ágakba; nem tudott tovább futni, és az oroszlán elkapta. Mikor már haldokolt, így szólt magához a szarvas: „Én szerencsétlen!

Az őrzött meg, amit árulónak hittem, és amiatt pusztulok el, amiben nagyon bizakodtam.”

Ugyanígy barátaink közül gyakran azok mentenek meg a veszedelmekben, akikre gyanakodtunk, s azok árulnak el, akikben megbíztunk.

43. A méhész

A méhész gazdaságába távollétében betört egy idegen, s ellopta a mézet és a viaszt. Mikor a gazda megjött, és látta az üres kasokat, melléjük állt, és vizsgálgatta őket. A méhek pedig, mikor megjöttek a mezőről, ahogy ott találták őt, fullánkjukkal nekiesetek, és szörnyen helybenhagyták. Erre ő így szólt hozzájuk: „Nyomorult állatok, ti azt, aki ellopta a viaszotokat, bántatlanul elengedtétek, engem pedig, aki gondoskodom rólatok, összeszurkáltok?”

Ugyanígy némely ember tudatlanságában nem őrizzük ellenségeitől, de barátait mint rosszakaratokat eltaszítja magától.

44. A delfin és a majom

Szokásuk azoknak, akik a tengeren utaznak, hogy máltai kutyákat és majmokat visznek magukkal úti szórakozásul. Így egy ember tengeri útra indulva, majmot vitt magával. Mikor Szunion mellett jártak (ez Athén hegyfoka), történetesen nagy vihar kere-

kedett. A hajó felfordult, mindnyájan úszva próbáltak kimenekülni; úszott a majom is. Egy delfin észrevette, és azt hitte, hogy ember: ezért a hátán vitte kifelé. Amint a Peiraieuszhoz, Athén kikötőjéhez értek, a delfin azt tudakolta a majomtól, hogy athénie. A majom kijelentette, hogy az, sőt előkelő ottani szülőktől származik. A delfin aztán azt kérdezte, hogy ismeri-e a Peiraieuszt. A majom azt hitte, hogy egy embert emleget, és azt felelte, hogy az illető meghitt jó barátja neki. A delfin a hazugság miatt megharagudott: lemerítette, és vízbe fojtotta a majmot.

A hazug emberre alkalmazható.

45. A szarvas

Egy fél szemére megvakult szarvas a tengerpartra ment, és ott legelt; ép szemével a szárazföld felé nézett, figyelte, jönnek-e a vadászok, vak szemével pedig a tenger felé fordult, mert onnan semmi veszélyt nem várt. Csakhogy éppen arra hajóztak néhányan, észrevették és lenyilagták őt. Haldokolva így szólt önmagához: „Én szerencsétlen, a szárazföldtől mint ellenségtől őrizzem, és sokkal veszesebbé vált számomra a tenger, amelyhez menekültem.”

Ugyanígy azok a dolgok, amelyek feltételezések szerint veszélyesek, sokszor hasznosakká válnak, azok pedig, amelyeket üdvöseknek gondoltatok, veszélyeseknek bizonyulnak.

46. A szarvas és az oroszlán

Egy szarvas a vadászok elől menekült, s egy barlanghoz jutott, amelyben egy oroszlán lakott, és oda futott be, hogy elrejtőzzék. Az oroszlán azonban megragadta, és ő elveszetten így szólt: „Ó, én szerencsétlen, aki az emberek elől menekültem, s egy vadállatnak szolgáltatam ki magamat.”

Ugyanígy vannak emberek, akik a kisebb veszélyek elől menekülnek, s nagyobb bajokba vetik magukat.

47. A szarvas és a szőlő

A szarvast vadászok üldözték, s egy szőlőlugas alá rejtőzött. Mikor továbbmentek, azt hitte, hogy már nem vehetik észre, és enni kezdte a szőlő leveleit. Az egyik vadász azonban visszafordult, észrevette őt, és dárdájával megsebezte. A haldokló szarvas sóhajtva szólt önmagához: „Megérdemlem a sorom, mert megmentőmet, a szőlőtökét bántottam.”

Ez a mese elmondható az olyan emberekről, akik megbántják jótevőiket, és ezért az isten megbünteti őket.

48. A macska és az egerek

Egy házban sok egér volt. Egy macska megtudta ezt, odament, egyenként elfogta és megette őket. A szüntelenül pusztuló egerek végül a lyukakba rejtőztek. A macska, mivel ettől kezdve nem tudott elkapni egyet sem, kieszelte, hogy csellel fogja kicsalogatni őket. Ezért felmászott egy szegre, lecsüngött róla, s holtnak tette magát. Az egyik egér azonban, amint a lyukból kibújt, megpillantotta őt, s így szólt: „Hé, te, neked ugyan nem jövök elő akkor sem, ha zsák lesz is belőled.”

A mese bizonyítja, hogy az eszes emberek, mikor mások gonoszságát kitapasztalták, már nem engedik magukat azok képmutatásától megtéveszteni.

49. A legyek

Az éléskamrában kiömlött a méz. A legyek rászálltak, enni kezdtek, és édessége miatt nem mentek el róla. De mikor úgy odaragadt a lábuk, hogy fel sem tudtak szállani, fuldokolva mondták: „Mi szerencsétlenek, akik rövid gyönyör miatt pusztulunk el.”

Ugyanígy a mohóság sokak számára sok baj okává válik.

50. A róka és a majom

Az oktalan állatok gyűlésén a majom táncra perdült, és olyan tetszést aratott, hogy királlyá választották. A róka megirigyelte ezt tőle, és amikor felfedezett egy

csapdában lévő húsdarabot, odavezette a majmot. Azt mondta neki, hogy kincset talált, de nem magára gondolt, hanem királyi tiszteletajándékkul neki szánta, és biztatta, hogy vegye el. Az meg gyanútlanul odament, és a csapda meg is fogta. Ahogy vádolta a rókát, amiért cselt vetett neki, az így válaszolt: „Majom, hát ilyen ésszel akartál uralkodni az oktalan állatok fölött?”

Ugyanígy azok, akik vigyázatlanul fognak bele valamibe, nemcsak bajba jutnak, de még nevetségessé is válnak.

51. A szamár, a kakas és az oroszlán

Egy gazdaságban élt egy szamár és egy kakas. Az éhes oroszlán, amint meglátta a szamarat, be akart törni, hogy felfalja. De ahogy a kakas elkukorékolta magát, a zajra megrettent és megfutamodott – mert azt mesélik, hogy az oroszlánok félnek a kakas hangjától. Erre a szamár nekibuzdult – bár az a kakastól ijedt meg –, és kirohant, hogy üldözőbe vegye. Amikor azonban már távolabb értek, az oroszlán visszafordult, és felfalta a szamarat.

Ugyanígy egyes emberek, ha látják ellenségeik megaláztatását, ezen úgy felbátorodnak, hogy mire észbe kapnak, már áldozatul esnek azoknak.

52. A majom és a teve

Az oktalan állatok gyűlésében előállott a majom, és táncot mutatott be. Nagy sikert aratott, és mindenki dicsőítette; erre a teve megirigyelte, és szeretne volna ugyanazt elérni. Ezért kiállt ő is, és megpróbált táncolni. Csinált is sok ostobaságot, úgyhogy az állatok haragjukban botütésekkel zavarták el őt.

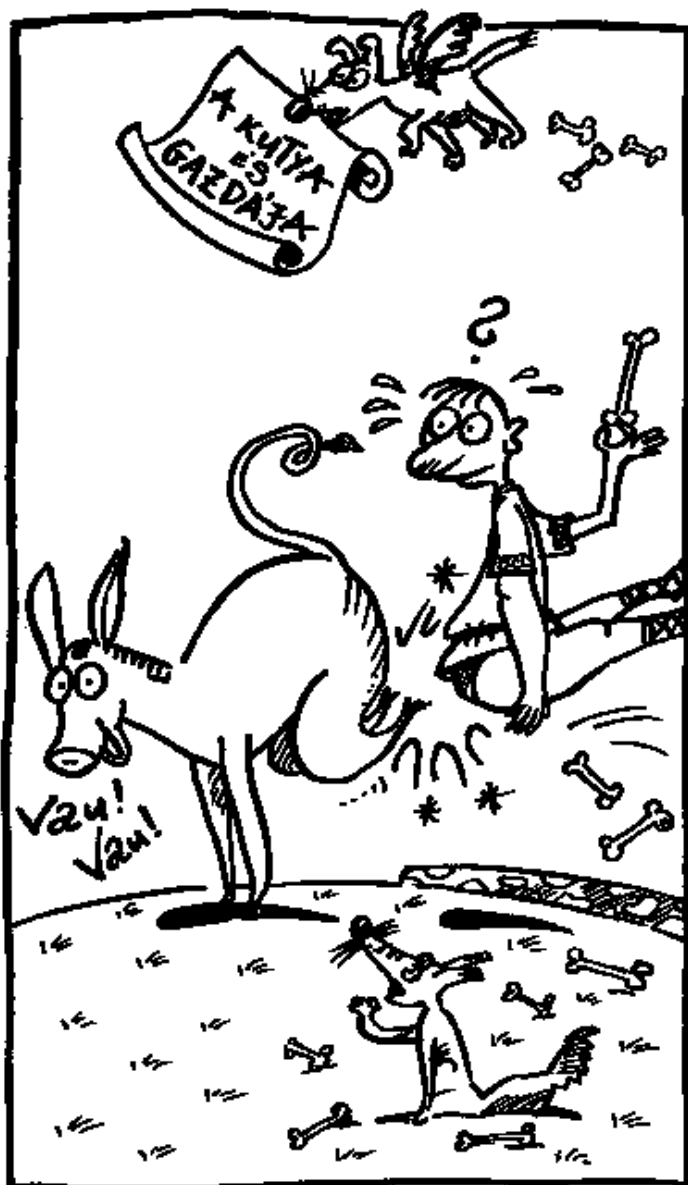
Azokra illik ez a mese, akik irigységből kiválóbbakkal versenyeznek, és megbuknak.

53. A két ganajtúró bogár

Egy szigetekcskén legelt egy bika; ennek ganajából táplálkozott két ganajtúró bogár. A tél beálltakor az egyik ajánlotta a másiknak, hogy repüljön át a szárazföldre, hogy neki egymagának elég élelme legyen, ő meg a szárazföldre átkelve húzza át a telet. Hozzáátette azt is, hogy ha sok élelmet talál, hozzon majd át neki is. Amaz át is ment a szárazföldre, és ott sok trágyát talált, de hígat: ott maradt hát, és azzal táplálkozott. Mikor elmúlt a tél, ismét visszarepült a szigetre. Mikor a másik látta, milyen kövér és egészséges, kérdőre vonta, hogy ígérete ellenére miért nem hozott neki semmit. Az viszont így felelt: „Ne engem szidj, hanem a helyi adottságokat: mert ott jól lehet táplálkozni, de nem lehet semmit elhozni.”

Ez a mese illenék azokra, akiknek a barátsága csak a megvendégelésre korlátozódik, de azon túl semmit sem használnak barátaiknak.

54. A malac és a juhok

A malac egy juhnyájba tévedt, ott legelt. Egyszer a pásztor megfogta őt: hangosan sivített, és kapálózott. A bárányok szidták hangoskodásáért, és így szóltak rá: „Hát minket nem fognak meg folyton? És mi mégsem jajgatunk.” A malac azonban így felelt: „Nem ugyanaz, ha titeket és ha engem fognak meg. Mert titeket a gyapjú vagy a tej miatt fog meg a gazda, engem azonban a húsomért.”

A mese bizonyítja, hogy méltán jajgatnak azok, akiknek nem a vagyonuk forog kockán, hanem az életük.

55. A rigó

Egy mirtuszligetben éledélt egy rigó, és a gyümölcsök édessége miatt nem is hagyta el a helyet. A madarász megfigyelte, mennyire ragaszkodik ahhoz a helyhez, és lépvesszővel megfogta. A halál percében így szólt a rigó: „Én szerencsétlen, aki az élelem édessége miatt az életemet veszttem el.”

A mértéktelen és a kéjergő emberre céloz.

56/A. Az aranyat tojó liba

Egy ember szerfölött tisztelte Hermészt: ezért ő egy aranytojásokat tojó libát ajándékozott neki. Az azonban nem tudta kivárni, míg apránként meggazdagszik, s mert azt gondolta, hogy belül a liba színarany-

ból van, levágta. Az történt azonban, hogy nemcsak számításában csalódott, hanem a tojásokat is elvesztette: belül ugyanis csak húst talált.

Ugyanígy sokszor a kapzsi emberek, miközben még többre áhítoznak, a kezükben levőt is elvesztik.

56/B. Az aranyat tojó tyúk

Egy embernek volt egy tyúkjá, amely aranytojásokat tojt. Azt hitte, hogy belül is színaranyból van, és ezért levágta; de a belsejét éppolyannak találta, mint a többi tyúkéét. Így, bár azt remélte, hogy nagy gazdagságra lel, a kicsit is elvesztette.

A mese bizonyítja, hogy meg kell elégedni a meglevővel, és kerülni kell a telhetetlenséget.

57. Hermész és Teiresziasz

Hermész próbára akarta tenni Teiresziaszt, vajon valóban tud-e jósolni. Ezért ellopta ökreit a mezőről, majd ember alakjában bejött a városba, és nála szállt meg. Mikor Teiresziasznak hírül hozták, hogy a jószág eltűnt, maga mellé vette Hermészt, és a külvárosba ment, hogy a lopásra vonatkozólag jóselet találjon. Megkérte őt, mondja meg, milyen madarat lát. Hermész először egy sast látott, amely balról jobbra repült, és ezt közölte vele. De ő azt felelte,

hogy ez nem rájuk tartozik. Utána azonban egy varjút pillantott meg, amely egy fán ülve hol felfelé nézett, hol a föld felé hajlott; ezt is elmondta Teiresziasznak. Az pedig mosolyogva szólt: „Nos, ez a varjú az égre és a földre esküszik, hogy, ha te akarsz, visszakapom az ökreimet.”

Ezt a mesét alkalmazhatjuk a tolvaj emberre.

58. A kígyó és a vízikígyó

A kígyó egy forráshoz ment, és inni akart. Az ott tanyázó vízikígyó megakadályozta ebben, s megharagudott, amiért az nem elégszik meg a saját területével, hanem az ő lakóhelyére is betolakszik. A veszekedés mind hevesebb lett, míg megegyeztek, hogy megvívják egymással, és a győztesé lesz a víz és a föld is. Amikor megállapodtak az időpontban, a békák a vízikígyó iránti gyűlöletből a kígyóhoz mentek, és bátorították azzal az ígérettel, hogy ők is mellette fognak harcolni. Megkezdődött a küzdelem, a kígyó harcba szállt a vízikígyóval, de a békák semmi egyebet nem tudtak csinálni, csak hangosan brekegtek. A kígyó, miután győzött, kérdőre vonta őket, amiért – bár azt ígérték, hogy együtt harcolnak vele – nemcsak hogy nem segítették a csata folyamán, de énekeltek is közben. Azok azonban így válaszoltak: „Tudd meg, barátom, hogy a mi szövetségünk nem a tettekben, hanem a szavakban van.”

A mese bizonyítja, hogy ahol tettekre volna szükség, ott a szóbeli segítség semmit sem ér.

59. A kutya és gazdája

Egy embernek volt egy máltai kutyája és egy szamara. A kutyájával el szokott játszózni, és amikor másnál lakomázott, mindig hozott valamit számára is, és ahogy az hozzáfutott, és farkát csóválgatta, odadobta neki. A szamár megirigyelte ezt; odaszaladt ő is, és úgy ugrándozott, hogy megrúgta a gazdáját. Az erre haragjában megverette a szamarat, elvezettette, és a jászolhoz köttette.

A mese bizonyítja, hogy nem mindenki ugyanarra való.

60. A két kutya

Egy embernek két kutyája volt, az egyiket vadászatra tanította be, a másiktól házőrzőt csinált. Később pedig, valahányszor a vadászkutya vadászatra ment, és fogott valamit, abból részt vetett a másiknak is. A vadászkutya bosszankodott, és szidta a másikat, hogy ő kijár, és mindennap fáradozik, amaz meg semmit sem csinál, hanem csak az ő fáradsága eredményéből dőzsöl. Amaz azonban így felelt neki: „Ne engem kárhoztass, hanem a gazdánkat, aki nem munkára nevelt, hanem arra, hogy mások munkájából éljek.”

Ugyanígy a könnyelmű gyermekeket sem szabad kárhoztatni, ha a szüleik nevelik őket így.

61. A kígyó és a reszelő

Egy kígyó becsúszott a kovácsműhelybe, és ajándéket kért a szerszámoktól; kapott is tőlük. Mikor a reszelőhöz ért, azt is felszólította, hogy adjon neki valamit. De az mosolyogva válaszolta: „Együgyű vagy, ha azt hiszed, hogy tőlem kapsz valamit, hiszen nem adni, hanem mindenből elvenni szoktam.”

A mese bizonyítja, hogy ostobák azok, akik a fősenyektől valami hasznót remélnek.

62. A kígyó és a róka

A kígyó egy töviscsomón úszott a folyón. Meglátta őt a róka, s így szólt: „Illik az ilyen hajóhoz ez a hajós.”

A hitvány emberre vonatkozik, aki szennyes dolgokkal foglalkozik.

63. A kecskegida és a farkas

Egy kecskegidát, amely elmaradt a nyájtól, űzőbe vett a farkas. A gida visszafordulva így szólt a farkashoz: „Belenyugszom, farkas, hogy a te zsákmányod legyek. De hogy ne dísztelenül haljak meg, fuvolázz, hadd táncoljak egyet.” Erre a farkas fuvolázni kezdett, és a gida táncolt; a kutyák azonban meghallották ezt, és elkergették a farkast. A farkas még visszafordult, és így szólt a gidához: „Ugyancsak megjártam, de nem is kellett volna mészáros létemre fuvolást játszanom.”

A tanulság az, hogy akik az alkalom ellenére tesznek valamit, hoppon maradnak, még attól is, ami már az övék volt.

64. A farkas és a kecskegida

Egy kecskegida a ház tetején állott, és onnan kigúnyolta a ház mellett elmenő farkast. De az csak így szólt hozzá: „Nem te gúnyolsz ki, hanem a hely.”

A mese bizonyítja, hogy a körülmények erősebbekkel szemben is bátorságot adnak.

65. A csóka és a madarak

Zeusz királyt akart állítani a madarak élére, és kitűzte a napot, amelyen mind jelenjenek meg előtte,

hogy ő a legszebbet tegye meg királyukká. A csóka pedig, látva, hogy ő maga milyen csúnya, elment oda, és a többi madarak kihullott tollait összeszedte, felrakta, és magára erősítette. Így esett, hogy szebb lett mindenkinél. Elérkezett a kitűzött nap, és az összes madár Zeusz elé járult. Zeusz szépsége miatt a csókát akarta királyukká tenni; de a madarak feldühödtek, és mindegyik letépte a saját tollát róla: így a csóka ismét csak csóka lett.

A mese bizonyítja, hogy azok az emberek, akik adósságokat csinálnak, míg náluk a más pénze, valakinek látszanak, de amikor megadják, ugyanolyanok, mint kezdetben.

66. A ló, az ökör, a kutya és az ember

Mikor Zeusz megteremtette az embert, rövid életűvé tette őt. Az azonban felhasználta az eszét: mikor beállt a tél, házat épített magának, és ott töltötte az időt. Egyszer, mikor nagyon hideg lett, és esett az eső, a ló már nem bírta ki, hanem futva ment az emberhez, és kérte, hogy fogadja be a fedele alá. Az ember viszont azt felelte, hogy ezt csak akkor teszi meg, ha a ló éveinek egy részét átadja neki. Az szívesen meg is adta ezt. Nem sokkal később megjelent az ökör is, amely szintén nem tudta kibírni a telet. Az ember neki is azt mondta, hogy nem fogadja be, ha nem ad neki az éveiből valamennyit, és amikor az részt adott, akkor szállást is kapott. Végül a hidegtől gyötörten megérkezett a kutya is, és miután

idejéből részt adott az embernek, ő is fedél alá került. Ezért van az, hogy az emberek, amíg a Zeusztól kapott időt élik, jók és romlatlanok; amikor a lótól kapott éveket, dicsekvők és büszkélkedők; elérve az ökörtől kapott éveket, erőteljesen dolgoznak; a kutyától kapott éveket töltve pedig haragosak és mogorvák.

Ezt a mesét alkalmazhatjuk a haragos és rossz természetű öregemberre.

67. Zeusz és a teknősbéka

Zeusz lakodalmán vendégül látta az összes állatot. Egyedül a teknősbéka maradt el. Kutatva az okot, másnap megkérdezte tőle, hogy miért nem jött el ő egyedül a lakomára. Az erre így felelt: „Mert legjobb otthon.” Erre Zeusz megharagudott, és elrendelte, hogy a házat ezentúl a hátán hordozza.

Ugyanígy sok ember inkább azt választja, hogy egyszerűen és magányosan éljen, mint fényűzően mások társaságában.

68. Zeusz és a róka

Zeusz kedvelte a róka értelmét és ravaszságát, s ráruházta a királyságot az oktan állatok fölé. Ki akarta azonban próbálni, hogy sorsa változásával megváltozik-e mohó természete is, ezért, amint gya-

loghintón vitték, egy ganajtúró bogarat küldött eléje. A róka nem tudott uralkodni magán, amint a bogár körülrepdeste a gyaloghintót, hanem méltóságát meghazudtolva felugrott, és megpróbálta elfogni. Zeusz pedig megharagudott rá, s ismét régi állapotába helyezte vissza.

A mese bizonyítja, hogy a hitvány emberek, még ha fényes szerephez jutnak is, nem változtatják meg a természetüket.

69. A hangya és a tücsök

Hideg tél volt, és vihar zúdult le az Olümposzról. De a hangya sok gabonát hordott össze még aratás idején, és elraktározta a házában. A tücsök meg egy lyukba bújt, s majd meghalt az éhségtől és a nagy hidegtől sanyargatva. A hangyához könyörgött hát: adjon neki az élelemből, hadd egyen egy kis búzát, s ő is életben maradna. A hangya viszont így szólt hozzá: „Hát hol voltál a nyáron? Miért nem gyűjtöttél élelmet az aratáskor?” „Énekeltem és gyönyörködtem a vándorokat” – felelte a tücsök. A hangya nagy nevetéssel felelte erre: „Hát akkor télen meg táncolj.”

A mese arra tanít bennünket, hogy mi sem való előbbre, mint gondoskodni a betevő falatról, és nem henyélni.

70. A tonhal és a delfin

A tonhal, amelyet egy delfin üldözött, nagy csapkodással menekült, és mivel az már majdnem utolérte, észre sem vette, és a nagy lendülettől kivetődött a partra. Ugyanaz a lendület azonban a delfint is kidobta a partra. Ahogy ezt a tonhal meglátta, feléje fordult, s haldokolva így szólt hozzá: „Már nem is fájdalmas a halál, mert látom, hogy halálom okozója velem együtt pusztul el.”

A mese bizonyítja, hogy az emberek könnyen elviselik a szerencsétlenséget is, ha látják, hogy annak okozóit is sújtja a balsors.

71. A madarász és a mérges kígyó

A madarász fogta az enyvét és a nád vesszőket, s elment vadászni. Meglátott egy magas fán ülő rigót, és azt akarta megfogni. Kifeszítette a vesszőket, és merrev tekintettel, feszült figyelemmel fürkészte a levegőt. Ahogy felfelé nézett, nem is vette észre, hogy egy mérges kígyó fekszik a lábai előtt, és rálépett. Erre az felágaskodva nekiugrott, és megmarta. A madarász haldokolva így szólt önmagához: „Én szerencsétlen, mást akartam elejteni, és nem vettem észre, hogy magam leszek a halál zsákmánya.”

Ugyanígy azok, akik mások ellen cselet szőnek, hamarabb esnek saját maguk szerencsétlenség áldozatául.

72. A rák és a róka

A rák kimászott a tengerből, és letelepedett a parton. Az éhező róka, amint meglátta őt, odafutott, és elfogta. Az pedig – mielőtt felfalta volna – így szólt: „Megérdemlem a sorsom, mert tengeri állat létemre szárazföldivé akartam lenni.”

Ugyanígy az emberek közül azok, akik a hozzájuk illő dolgokat elhagyják, és a nem nekik valóval kísérleteznek, megérdemelten járnak szerencsétlenül.

73. A teve és Zeusz

A teve meglátta a szarvaival büszkélkedő bikát, és irigykedve rá, maga is hasonlót kívánt. Ezért Zeuszhoz fordult, és kérte őt, hogy adjon neki szarvakat. Zeusz azonban megharagudott rá amiatt, hogy nem éri be teste nagyságával és erejével, hanem még többre is vágyik, és nemcsak hogy szarvakkal nem ruházta fel, hanem még a füléből is lecsípett egy darabot.

Ugyanígy sokan, akik kapzsiságból a másokéra vetnek szemet, észrevétlenül a magukét is elvesztik.

74. A hód

A hód mocsárban élő négylábú állat. Azt mondják, hogy nemi szervei gyógyászati célokra felhasználhatók. Ha valaki meglátja, és üzőbe veszi, a hód, mivel tudja, miért üldözik, amíg csak gyors lábait használhatja, menekül, hogy teljes épségben mentse meg magát. De ha körülfogják, leharapja és eldobja herét, és így menekül meg.

Ugyanígy az eszes emberek, ha életükről van szó, nem törődnek a vagyonnal.

75. A kertész és a kutya

A kertész kutyája beleesett a kútba, s ő erre lemászott utána, hogy felhozza. Amint leért hozzá, a bajba jutott kutya azt hitte, hogy ő dobta a vízbe, és megharapta. A pórul járt kertész erre így szólt: „Megérdemlem, amit kaptam. Miért is akartalak kimenteni a bajból, mikor magad vetted magadat a mélybe?”

A hálátlan és jótevőivel szemben igazságtalan emberre vonatkozik.

76. A tolvajok és a kakas

Egy házba tolvajok lopóztak be, de nem találtak mást, mint egy kakast; megfogták, és továbbálltak vele. Mikor meg akarták ölni, a kakas kérte, hogy ne bántsák, hiszen ő hasznos az emberek számára, mert éjjel virrasztva felkelti őket a munkára. Azok azonban így feleltek: „Annál inkább végzünk veled, mert ha őket felébreszted, minket nem hagysz lopni.”

A mese bizonyítja, hogy a hitvány embereknek az a legellenszenvesebb, ami a derék embereknek a leghasznosabb.

77. A csóka és a hollók

Egy többiekénél nagyobb csóka lenézte a fajtájabelieket, a hollókhoz társult, és úgy vélte, hogy velük kell élnie. Azok azonban felismerték külsejéről és hangjáról, s kiverték őt maguk közül. Így aztán, mivel azok elűzték, ismét visszatért a csókák közé. De ezek meg, bosszankodva gögje miatt, nem fogadták be maguk közé. Így történt, hogy sem egyik, sem másik fajtával nem élhetett együtt.

Ugyanígy azok az emberek, akik a hazájukat elhagyják, és többre becsülik a külföldet, ott sem jut-

nak megbecsüléshez, honfitársaik pedig elfordulnak tőlük.

78. A holló és a róka

A holló húst lopott, és egy fára telepedett vele. A róka meglátta ezt, és meg akarta kaparintani a húst. Odaállt hát, és dicsérni kezdte a hollót, hogy milyen nagy és szép; kijelentette, hogy leginkább őt illeti meg a királyság a madarak között, és ez biztosan sikerülne is, ha még hangja is lenne. Az meg akarta mutatni, hogy hangja is van, hatalmasat káromgott, s közben kiejtette a húst a csőréből. A róka odafutott, elragadta a húst, és így szólt: „Nos, holló, ha eszed is volna, nem akarnál mindenki fölött uralkodni.”

A mese illik az esztelen emberre.

79. A varjú és a holló

A varjú irigykedett a hollóra, amiért az jósjeleket ad az embereknek, és feltárja a jövőt; ezért tanúsítani akarta, hogy ő is képes ugyanerre. Mikor megpillantott néhány közeledő vándort, egy fára szállott, és azon ülve hangosan káromgott. Azok a hangra odafordultak, és megdöbbentek; de aztán az egyik nevetve szólt: „Gyerünk csak tovább, barátaim, ez csak egy varjú, aki káromg, de jósjelet nem ad.”

Ugyanígy azok az emberek is, akik kiválóbbakkal versengenek, nem érik el ugyanazt, s ezenfelül még nevetségessé is válnak.

80. A csóka és a róka

Az éhes csóka egy fügefára telepedett. Csak éretlen fügéket talált rajta, ezért ott maradt, hogy megvárja, amíg megérnek. A róka meglátta, hogy ott időzött, s miután megtudta az okát is, így szólt: „Csalódsz, barátom, ha a reményben bízol, amely csábít ugyan, de egyáltalán nem táplál.”

A viszálykodó emberre illik.

81. A varjú és a kutya

A varjú áldozatot mutatott be Athénának, és a kutyát is meghívta a lakomára. Az így szólt hozzá: „Minek pazarlod hiábavalóan az áldozatokat? Hiszen az istennő annyira utál téged, hogy a jósjeleidet megfosztotta hitelüktől.” A varjú erre így felelt: „Tudom, hogy haragszik rám, s éppen azért áldozom neki, hogy kibéküljön velem.”

Ugyanígy sokan nem restellnek félelmükben az ellenségeikkel is jót tenni.

82. A holló és a kígyó

Az élelem híján levő holló, ahogy meglátott egy napos helyen szendergő kígyót, lecsapott rá, és elragadta. Az azonban visszafordult, és megmarta őt. Haldokolva így szólt a holló: „Én szerencsétlen, olyan zsákmányra leltem, amelytől elpusztulok.”

Ez a mese elmondható az olyan emberre, aki kincset talál, de az élete ezzel veszélybe kerül.

83. A csóka és a galambok

Egy csóka látta a galambházban a jól táplált galambokat, fehérre festette magát, s közéjük ment, hogy jó módjukból részt kapjon. Azok, amíg nyugton volt, azt hitték, hogy ő is galamb, és odaengedték; de aztán mikor megfedkezett magáról, és megszólalt, felismerték a hangját, és elkergették. Miután elvesztette az ottani eltartást, újra visszament a csókák közé; de azok a színe miatt nem ismerték meg, és ki-kelesztették maguk közül. Így ő, aki kettőből akart részesülni, egyhez sem jutott hozzá.

Tehát nekünk is meg kell elégednünk a magunkéval; gondoljuk meg, hogy a kapzsiság semmit nem használ, sőt még a meglevőtől is megfoszt.

84. A kutya és a róka

Egy vadászkutya oroszlánt látott, és űzőbe vette; de amikor az visszafordult, és elbődült, rémülten kotró-

dott vissza. Mikor a róka meglátta ezt, így szólt: „Nyomorult, te kergeted az oroszlánt, mikor még a hangját sem állod ki?”

Ezt a mesét lehet alkalmazni olyan elbizakodott emberekre, akik a sokkal hatalmasabbakat próbálják csapdába ejteni, de ha azok szembefordulnak velük, azonnal visszariadnak.

85. A szökevény csóka

Egy ember csókát fogott, lábára fonalat kötött, és a fiának adta. A csóka nem bírta az életet az emberek között, és ezért egy óvatlan pillanatban elszökött, hogy visszatérjen a fészkéhez. Köteléke azonban rácsavarodott az ágakra, és nem tudott felszállni. Halála előtt így szólt önmagához: „Én szerencsétlen, nem bírtam a szolgaságot az embereknél, és észre sem vettem, hogy az életemet is elvesztem.”

Ez a mese illik azokra az emberekre, akik kisebb veszélyektől akarnak menekülni, és észrevétlenül nagyobb bajokba jutnak.

86. A kutya és a mészáros

Egy kutya belopózott a mészárszékre, és míg a mészáros sürgött-forgott, elkapott egy szívet, és elfutott vele. Ahogy a mészáros odafordult, és meglátta, így szólt: „Hát te, akárhol vagy, ezentúl lesz gondom rád. Mert nem vetted el a szívemet, ellenkezőleg, nekem adtál szívet.”

A mese bizonyítja, hogy a bajok sokszor tanulság-
gá válnak az emberek számára.

87. *A húst vivő kutya*

Egy kutya húsdarabbal a szájában egy folyamon
úszott át. Ahogy meglátta önmaga tükörképét a víz-
ben, azt hitte, hogy az egy másik kutya, amelyik na-
gyobb darab húst visz. Ezért elengedve a sajátját ne-
kilátott, hogy amazét is elragadja. De ennek az lett
az eredménye, hogy mindkettőt elvesztette: azt nem
érhette el, mert nem is létezett, emezt pedig elsodor-
ta a folyó.

A mese jól illik a kapzsi emberre.

88. *A kutya és a farkas*

A kutya az ól előtt aludt. Ahogy a farkas meglátta,
megfogta, és meg akarta enni. De a kutya könyör-
gött, hogy egyelőre még engedje el: „Most sovány és
vékony vagyok – mondta. – De a gazdáim lakodal-
mat akarnak tartani. Ha most elengedsz, később kö-
vérebb leszek, és úgy falhatsz fel.” A farkas rá is állt,
és egyelőre elengedte, néhány nap múlva azonban
visszajött, és ahogy látta, hogy a kutya a ház tetején
hever, hívta, hogy jöjjön le, s emlékeztette a megál-
lapodásra. Az azonban nevetve felelte: „Nos, farkas,

ha újra az ól előtt látsz, akkor majd ne várj a lakoda-
lomra.”

Ugyanígy az okos emberek, ha kimenekülnek a
veszedelemből, később őrizkednek tőle.

89. *Az éhes kutyák*

Az éhes kutyák meglátták, hogy egy folyóban bő-
röket áztatnak. Mivel nem férhettek hozzájuk, elhatá-
rozták, hogy előbb kiisszák a vizet, és így férköznek
a bőrhöz. Az eredmény az lett, hogy addig ittak,
míg megpukkadtak, mielőtt elérték volna a bőrt.

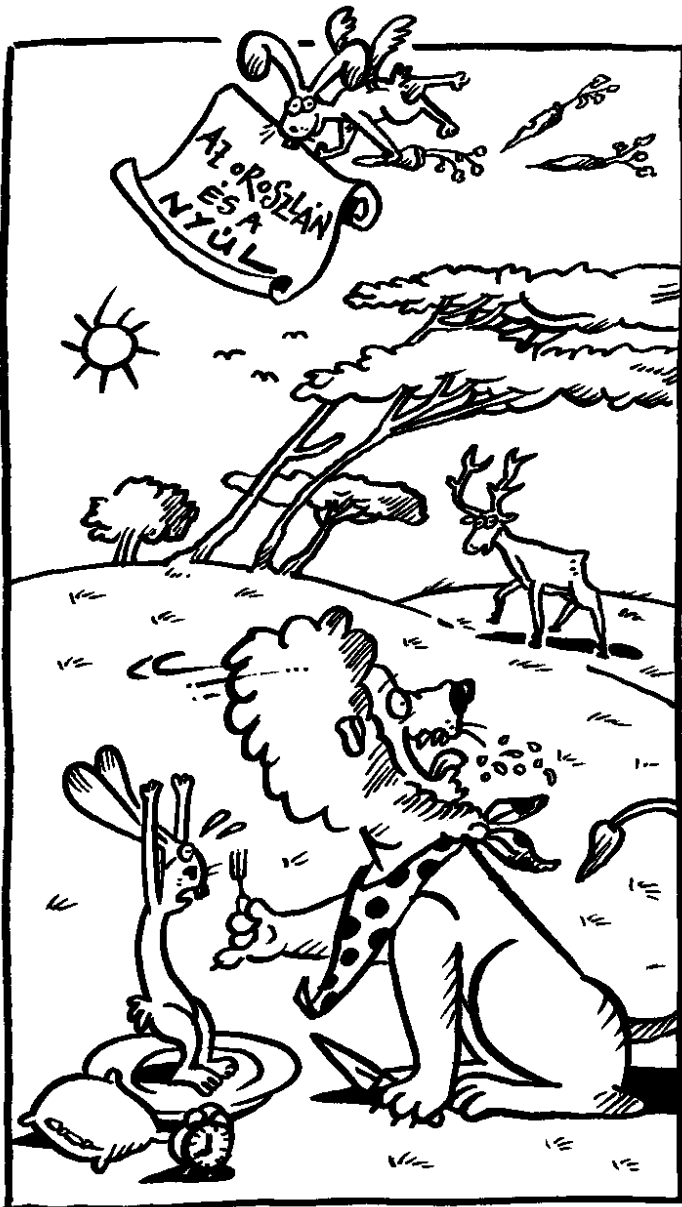
Ugyanúgy némely ember a haszon reményében
hiábavaló fáradságot vállal, és tönkremegy, mielőtt
elérné azt, amit megkívánt.

90. *A kutya meg a nyúl*

A vadászkutya elfogott egy nyulat. Bele-beleharapott,
és közben a száját nyalogatta. Az meg panaszosan
szólt: „Barátom, hagyd már abba vagy a harapást, vagy
a kedveskedést, hogy megtudjam: ellenségem vagy jó-
akaróm vagy-e.”

A mese a kétszínű emberre alkalmazható.

91. *A szúnyog és a bika*

A szúnyog a bika szarvára telepedett, sokáig ott üldögélt. Mikor aztán készült elszállni, megkérdezte a bikától, akarja-e, hogy már elmenjen. Az mosolyogva mondta: „Nem vettem észre, hogy jöttél, azzal sem törődöm, ha elmegy.”

Ezt a mesét alkalmazzuk a jelentéktelen emberre, aki sem jelenlétével, sem távollétével nem árt és nem is használ.

92. A teve

A tevét kényszerítette gazdája, hogy táncoljon; erre így szólt: „Nemcsak akkor vagyok ügyetlen, mikor táncolok, hanem mikor járok is.”

A mese illik minden emberre, aki nem azt teszi, amit tud.

93. A nyulak és a békák

A nyulak belátták, milyen gyávák, és elhatározták, hogy öngyilkosok lesznek: leugranak valahonnan. El is mentek egy sziklához, amely alatt egy tó feküdt. Az ott élő békák meghallották a lábdobogást, és a tó mélyébe menekültek. Az egyik nyúl, mikor meglátta őket, így szólt a többiekhez: „Már ne ugorjunk le, lám, vannak még nálunk is gyávább állatok.”

Ugyanígy az emberek számára mások szerencsétlensége saját bajaik vigaszává lesz.

94. A sirály és a héja

A sirály lenyelt egy halat, de a torka közben megrepedt; ott feküdt holtan a tengerparton. A héja, amint meglátta, így szólt: „Megérdemelten jártál így, mert szárnyas létedre a tengeren akartál élni.”

Ugyanígy azok, akik saját ügyeiket elhagyják, és a nem nekik való dolgokkal foglalkoznak, méltán jutnak tönkre.

95. Az oroszlán és a földműves

Egy oroszlán beleszeretett egy földműves leányába, és meg is kérte a kezét. Az apának nem akaródzott vadállathoz adni leányát, de kikoszorazni sem merte félelmében; ezért a következőt eszelte ki: mivel az oroszlán állandóan sürgette, azt mondta neki, hogy leányához méltó vőlegénynek tartja őt; de csak úgy adhatja hozzá, ha a fogait kihúztatja, és a karmait levágatja, mert ezektől fél a leánya. Az oroszlán szívesen alávetette magát mindkét feltételnek. Ezután azonban a földműves már nem félt tőle, és amikor megjelent nála, bottal verve zavarta el.

A mese bizonyítja, hogy azokat, akik könnyen hisznek az ellenségeiknek, ha megfosztották magukat előnyeiktől, könnyen legyőzhetik ellenségeik, bár előbb rettegtek tőlük.

96. Az oroszlán és a béka

Az oroszlán, mikor meghallotta a béka brekegését, megfordult a hangra, és azt hitte, hogy valami nagy állat lehet. Egy kis ideig várt, és meglátta, amint az előjött a tóból: aztán odament hozzá, eltaposta, és így szólt: „Senki se ijedjen meg a hangtól, míg meg nem nézte, honnan jön.”

A nagyhangú emberre illik, aki csupán fecsegni tud.

97. Az oroszlán és a róka

Az oroszlán előregedett, és saját erejéből már nem tudta megszerezni a táplálékát; elhatározta tehát, hogy csellel fog hozzájutni. Bevette magát egy barlangba, és ott leheveredve megjátszotta a beteget; aztán a látogatására jövő állatokat megfogta és felfalta. Már sok állat elveszett így, mikor megjelent a róka, aki átlátott a cselen, és a barlangtól távol állva érdeklődte meg, hogy van. „Roszszul” – felelte az oroszlán, és megkérdezte, miért nem jön be hozzá. „Bemennék

én – felelte a róka –, ha nem látnám, hogy sok nyom megy befelé, de kifelé egy sem.”

Ugyanígy az eszes emberek a jelekből előre látják, s így el is kerülnek a veszedelmeket.

98. Az oroszlán és a bika

Az oroszlán egy nagy testű bikára fente a fogát, s csellel akarta őt hatalmába keríteni. Ezért azt mondta, hogy juhot vágott, és meghívta őt a lakomára; azt tervezte ugyanis, hogy ha majd lehever, végez vele. A bika meg is érkezett, és látta, hogy ott a sok üst és a nagy nyársak, de a juh sehol; nem szólt semmit, csak indult visszafelé. Mikor az oroszlán szemére vetette ezt, és kérdőre vonta, miért megy el ok nélkül, hiszen semmi baja nem történt, így felelt: „Nem oktanul teszem ezt. Látom ugyanis, hogy ez az előkészület nem juhra, hanem bikára van méretezve.”

A mese bizonyítja, hogy az eszes embereket nem tévesztik meg a hitványak mesterkedései.

99. Az oroszlán és a földmûves

Az oroszlán bement a földmûves istállójába. Az ember foglyul akarta ejteni, és ezért rázárta a kaput. Az oroszlán, mikor nem tudott kimenni, először a juhot ölte meg, azután az ökrök ellen fordult. A földmû-

ves most már saját magát féltette, és kinyitotta az ajtót. Ahogy aztán az oroszlán eltávozott, a földmûves jajgatott. Mikor a felesége meghallotta, így szólt: „Ugy kell neked! Miért akartad magaddal összezární, mikor már messziről is remegned kell tőle?”

Ugyanígy azok, akik az erősebbeket felingerlik, megérdemelten szenvednek kárt.

100. Az oroszlán és a nyúl

Az oroszlán egy alvó nyúlra bukkant, és meg akarta enni. Eközben meglátott egy arra haladó szarvast; otthagya hát a nyulat, és annak a nyomába eredt. A nyúl a zajtól felriadt és elfutott; az oroszlán pedig sokáig üldözte a szarvast, de mikor nem tudta elfogni, visszament a nyúlhoz. Közben azonban már az is elmenekült előle. Erre így szólt önmagához: „Megérdemltem ezt, amiért a kezem között levő zsákmányt elszalasztottam, s kecsgetőbb prédára vettem szemet.”

Ugyanígy némely emberek nem elégszenek meg a mérsékelt haszonnal, és közben elszalasztják azt is, ami a kezük közt van.

101. Az oroszlán és a delfin

Mikor az oroszlán elvetődött a tengerpartra, és meglátta a delfint, szövetségre szólította fel, mondván, hogy leginkább nekik illik barátoknak és szövetségeseeknek lenniük, mert egyik a tengeri, a másik a szárazföldi állatok királya. A delfin szívesen bele is egyezett. Nem sokkal később az oroszlán a vadbika ellen harcolt, és segítségül hívta a delfint. Az próbált is kijönni a partra, de nem sikerült neki, s erre az oroszlán árulással vádolta. A delfin azonban így felelt: „Ne engem szídj, hanem a természetet, amely tengeri állattá tett, és nem enged a szárazföldre mennem.”

Tehát nekünk is, ha barátságot kötünk, olyan szövetségeseket kell választanunk, akik a bajban mellénk tudnak állni.

102. Az egértől megijedt oroszlán

Az alvó oroszlán száján végigszaladt egy egér; erre az felugrott, mindenfelé forgolódott, és kereste, mi futott rajta át. A róka látta ezt, és gúnyolta, hogy oroszlán léteire megijedt egy egértől. De az oroszlán így felelt: „Nem az egértől ijedtem meg, csak szemtelensége miatt haragszom.”

A mese arra tanítja az eszes embereket, hogy a kis dolgokat vegyék semmibe.

103. Az oroszlán és a medve

Az oroszlán és a medve szarvasgidát találtak, és harcolni kezdtek a zsákmányért. Mikor már szörnyen elbántak egymással, szédelegve, félholtan nyúltak el. Amint a róka arra ment, s meglátta őket, ahogy ott heverték, felkapta a köztük fekvő gidát, és elszaladt vele. Azok meg – lábra sem tudtak állni – csak így szóltak: „Mi szerencsétlenek, hát a róka kedvéért küzdöttünk?”

A mese bizonyítja, hogy okkal méltatlankodnak azok, akiknek látniuk kell, hogy fáradozásuk gyümölcseit holmi jöttmentek szakítják le.

104. Az oroszlán, a szamár és a róka

Az oroszlán, a szamár és a róka szövetkeztek egymással, és elmentek vadászatra. Mikor már sok zsákmányt ejtettek, az oroszlán megparancsolta a szamárnak, hogy ossza szét közöttük. Az fel is osztotta három részre, és felszólította az oroszlánt, hogy válasszon közülük; az azonban megharagudott, felfalta a szamarat, majd megparancsolta a rókának, hogy végezze el ő a felosztást. A róka az egészet egybehalmozta, magának csak egy kicsit hagyott, és úgy kínálta az oroszlánnak, hogy vegye el. Az oroszlán megkérdezte, hogy ki tanította meg őt ilyen jól osztani, mire a róka így felelt: „A szamár sorsa.”

A mese bizonyítja, hogy az emberek számára a mások bajai okulásul szolgálnak.

105. Az oroszlán és az egér

Az alvó oroszlán szájába befutott egy egér; az oroszlán felébredt, megfogta az egeret, és meg akarta enni. Az egér könyörgött, hogy eressze el, és megígérte, hogy ha életben marad, meg fogja neki hálálni. Az oroszlán erre elnevette magát, és futni hagyta őt. Nemsokára azonban tényleg megtörtént, hogy az egér hálája révén menekült meg. Vadászok csapdájába esett ugyanis, akik kötéllal egy fához kötözték. Ahogy ott jajgatott, meghallotta az egér, odasietett, elrágta a kötelet, és megszabadítva őt, így szólt hozzá: „Annak idején kinevettél engem, mert nem hitted, hogy viszonzást kapsz tőlem; de most megtudhatod, hogy az egerek is tudnak hálásak lenni.”

A mese bizonyítja, hogy a helyzet változásakor még a hatalmasok is rászorulnak a gyengébbekre.

106. Az oroszlán és a szamár

Az oroszlán és a szamár szövetkeztek egymással, és elmentek vadászatra. Mikor elértek egy barlanghoz, amelyben vadkecskék voltak, az oroszlán a bejárat előtt lesett a kijövő kecskékre, a szamár pedig bement, és ordítva közéjük rontott, hogy megriassza és kikergesse őket. Mikor az oroszlán már sokat összefogott, kijött a szamár is, és megkér-

dezte tőle, hogy derekasan küzdött-e, és jól megszalaijtotta-e a kecskéket. Az pedig így felelt: „Tudd meg, hogy én is megrémültem volna tőled, ha nem tudom, hogy csak számár vagy.”

Ugyanígy a hengegőket méltán kinevetik azok, akik ismerik őket.

107. A farkasok és a bárányok

A farkasok fenték a fogukat egy juhnyájra, de nem tudták hatalmukba keríteni őket, mert a kutyák örködtek fölöttük. Ezért elhatározták, hogy csellel érik el céljukat. El is küldték követeket, és kérték a juhokat, hogy adják ki nekik a kutyákat. Azzal érveltek, hogy azok az okai az ellenséges viszonynak, és ha kezükbe adják őket, azután már béke lesz a két fél között. A juhok nem látták előre a jövőt, és kiadták a kutyákat. A farkasok pedig, miután azok már hatalmukban voltak, a védtelenül maradt nyájat könnyűszerrel elpusztították.

Ugyanígy azok a városok, amelyek vezetőiket könnyen elárulják, maguk is könnyen az ellenség kezébe kerülnek.

108. A farkas és a ló

A farkas a szántóföldön jártában árpát talált; mivel nem tudta megenni, otthagya, és továbbment. Mikor találkozott a lóval, elvezette őt a szántóföldre, és elmondta neki, hogy árpát talált, de nem ette meg, hanem fenntartotta számára, mert szívesen hallgatja a fogai csattogását. De a ló így válaszolt neki: „Barátom, ha a farkasok meg tudnák enni az árpát, nem részesítenéd volna előnyben a füled a gyomroddal szemben.”

A mese bizonyítja, hogy a hitvány természetűek, még ha deréknek mutatják is magukat, akkor sem találhatnak hitelre.

109. A farkas és a kecske

A farkas meglátta a kecskét, amint az egy szikla tetején legelt. Mivel nem tudott felmászni hozzá, biztatni kezdte, hogy jöjjön lejjebb, nehogy véletlenül lezuhanjon, és még megtoldotta, hogy itt nála a rét füve pompás. A kecske azonban így felelt: „Nem engem hívsz te legelni, hanem magadnak hiányzik az enni-
való.”

Ugyanígy a hitványaknak nem használnak mesterkedéseik, amikor olyanoknak próbálnak ártani, akik már ismerik őket.

110. A farkas és a bárány

A farkas megpillantott egy bárányt, amely a folyó partján ivott, és elhatározta: szépen megokolja azt, hogy felfalja. Ezért feljebb állva szemére hányta, hogy felzavarja a vizet, és nem hagyja őt inni. Erre a bárány azt felelte, hogy épp csak a szája szélével iszik, s egyébként sem zavarhatja a vizet, mikor ő áll lentebb, a farkas pedig feljebb. A farkas elesett ettől az ürügytől, és most így beszélt: „De tavaly szidtd az apámat!” A bárány erre azt felelte, hogy akkor ő még nem is élt; a farkas viszont így szólt: „Ne faljalak fel, csak azért, mert bővében vagy a mentségeknek?”

A mese bizonyítja, hogy azokkal szemben, akik el vannak szánva az igazságtalanságra, nem érvényesül az igazságos védekezés sem.

111. A farkas és a kócsag

A farkas csontot nyelt; körbejárt hát, és keresett valakit, aki meggyógyítaná. Mikor találkozott a kócsaggal, azt kérte meg, hogy fizetség fejében húzza ki a csontot. Az bele is dugta a fejét a farkas torkába, kivette a csontot, és aztán kérte a fizetséget. Amaz azonban így felelt: „Hát te nem örülsz annak, hogy a farkas torkából épen húzhattad ki a fejedet, hanem még fizetséget is kívánsz?”

A mese bizonyítja, hogy a hitványak részéről a jó-tétemény legnagyobb viszonzása csak az, ha nem szenvedünk tőlük igazságtalanságot.

*A görögben a hollót és a zár kampóját ugyanaz a szó jelenti: korax.

112. A farkas és a vénasszony

Az éhes farkas eleséget keresve vándorolt. Mikor elért egy majorhoz, meghallotta, hogy egy öregasszony egy síró gyereket fenyeget: ha abba nem hagyja, odaadja a farkasnak. A farkas azt hitte, hogy komolyan beszél, és ott is maradt. Már beesteledett, de a szavaknak nem lett semmi következménye. Ekkor a farkas eltávozott, s így szólt: „Ebben a majorban az emberek mást mondanak és mást cselekszenek.”

Ez a mese az olyan emberekre illenék, akiknél a szavakat nem követik megfelelő tettek.

113. A farkas és a bárány

Egy jóllakott farkas, mikor meglátott egy földön elterült bárányt, megsejtette, hogy tőle rémült meg, azért esett össze; odament hozzá, bátorítani kezdte, és kijelentette, hogy ha három igazságot mond neki, futni engedi. A bárány erre kezdte mondani, hogy először is bár ne találkozott volna vele; másodszor, ha már így hozta a sors, lett volna vak a farkas; harmadszor pedig: „Bár vesznének el mind gonoszul, gonosz farkasok, amiért ellenségeink vagytok, pedig sohasem

bántottunk titeket.” A farkas pedig méltányolta őszinteségét, és futni engedte.

A mese bizonyítja, hogy az igazság sokszor még az ellenségre is hat.

114. A farkas és a pásztor

Egy farkas állandóan követte a nyáját, de nem bántotta a juhokat. A pásztor eleinte úgy őrizkedett tőle, mint az ellenségtől, és félve szemmel tartotta. Mivel azonban szüntelenül a nyomukban volt, de semmit sem próbált elrabolni, végül már azt gondolta, hogy ez a farkas inkább őrizőjük, mint cselszövő ellenségük. Mikor valamilyen ügy miatt a városba kellett mennie, ráhagyta a juhokat, és eltávozott. Az meg kihasználta az alkalmat, és a nyáj nagy részét elpusztította. Mikor a pásztor hazajött, és látta a megtizedelt nyáját, így szólt: „Megérdemeltem ezt a bajt, mert minek bíztam farkasra a juhokat.”

Ugyanígy, akik kapzsi emberekre bízzák, méltán vesztik el letéteiket.

115. A farkas és a bárány

A farkassal szörnyen elbántak a kutyák; úgy összeviszsa harapdálták, hogy csak elnyúlt, és nem volt

képes még élelmet sem szerezni magának. Ekkor meglátott egy bárányt, és azt kérte, hogy hozzon neki vizet a közeli folyóból. „Mert ha te italt adsz nekem – mondotta –, élelmet majd csak találok magamnak.” A bárány azonban így felelt: „Ha én italt adok neked, te engem fogsz élelemnek felhasználni.”

A mese a gonosz emberre illik, aki képmutatással leplezi cselszövényét.

116. A nőstény oroszlán és a róka

A nőstény oroszlánt ócsárolta a róka, amiért egész életében csak egy kölyköt szül; az viszont így felelt: „De oroszlánt.”

A mese bizonyítja, hogy a szépség nem a sokaságban, hanem a kiválóságban van.

117. A farkas és a kos

A farkas kergette a kist, de az bemenekült egy szentélybe. A farkas hívogatta kifelé, és ijesztgette, hogy a pap fel fogja áldozni az istennek, ha megfogja; de a kos így felelt: „Inkább választom azt, hogy az isten áldozata legyek, mint hogy te pusztíts el.”

A mese bizonyítja, hogy azoknak, akiknek úgylis meg kell halniuk, jobb a tisztességes halál.

118. A nyulak és a rókák

Egyszer a nyulak háborúba keveredtek a sasokkal, és felszólították a rókákat, hogy kössenek velük szövetséget. Azok azonban ezt felelték: „Segítenénk nektek, ha nem tudnánk kik vagytok, és kikkel harcoltok.”

A mese bizonyítja, hogy azok, akik az erősebbekkel viszálykodnak, saját életüket sem becsülik.

119. A gyermek és a holló

Egy asszony jóslatot kért kisgyermekére vonatkozólag, s a jósok előre megmondották, hogy holló fogja elpusztítani. Emiatt félelmében nagy ládát készített, és abban őrizte a gyermeket, hogy a holló el ne pusztítsa. Ettől kezdve úgy etette, hogy a megfelelő időben felnyitotta, majd ismét rácsapta a fedelet, de a gyermek egyszer vigyázatlanul kihajolt. Így történt, hogy a láda zárkampója átszúrta a homlokát és megölte őt.

A mese bizonyítja, hogy a végzet elháríthatatlan.*

120. A méhek és Zeusz

A méhek irigyelték az emberektől mézüket, ezért Zeuszhoz mentek, és kérték őt, adja meg nekik, hogy azt, aki kaptáraikhoz közeledik, fullánkjuk szúrásával megölhessék. Zeusz azonban megharagudott rájuk gonoszságuk miatt, és úgy rendelkezett, hogy ha megszúrnak valakit, veszítsék el a fullánkjukat, sőt azzal együtt az életüket is.

Ez a mese azokra a gonosz emberekre illenék, akik azt se bánják, ha maguknak is ártanak, csak másokat bánthassanak.

121. Az egerek és a macskák

Az egerek és macskák között folyt a háború. Az egerek folyton vereséget szenvedtek, ezért aztán összegyűltek, és megállapították, hogy ezt a fejetlenség miatt kellett elszenvedniük. Ezért tehát kiválasztottak néhányat maguk közül, és vezéreké választották őket. Ezek ki akartak tûnni társaik közül, és ezért szarvakat illesztettek a fejükre. Megkezdődött a csata, és úgy esett, hogy az egérsereg vereséget szenvedett. A többiek a lyukakhoz futottak, és könnyen be is bújtak; de a vezérek a szarvuk miatt nem tudtak bejutni; így megfogták és megették őket.

A nagyozolás sokaknak bajt okoz.

122. A hangya

80

A mostani hangya valamikor régen ember volt. Földmûveléssel foglalkozott, de nem elégedett meg a saját munkája eredményével, hanem szemet vetett a másokéra is, és folyton lopkodta a szomszédok termését. Zeusz megharagudott rá kapzsisága miatt, és átváltoztatta azzá az állattá, amelyet hangyának neveznek. De csak az alakja változott, a természete nem; mert máig is szertejár a szántóföldeken, összeszedi mások búzáját és árpáját, és elraktározza magának.

A mese bizonyítja, hogy a hitvány emberek természete még akkor sem változik meg, ha nagyon megjárják.

123. A hangya és a galamb

A szomjazó hangya inni akart, és lement egy forráshoz, de majdnem belefulladt. A galamb a mellette álló fáról letört egy ágat, és odadobta; a hangya felmászott rá, és így megmenekült. Közben egy madarász a közelükben állva már készítette a csapdáját, és meg akarta fogni a galambot. A hangya azonban megcsípte a madarász lábát, mire az megrázta a nád vesszőket, és így elszalasztotta a galambot.

A mese bizonyítja, hogy alkalomadtán a gyengék is tudnak segítséget nyújtani.

81

124. A légy

A légy beleesett a húsos fazékba. Mikor már fuldokolni kezdett a levesben, így szólt önmagához: „Hát én már ettem, ittam, és meg is fürödtem; és ha meghalok, azzal se törődöm.”

A mese bizonyítja, hogy könnyebben viselik el a halált az emberek, ha kínok nélkül következik be.

125. A züllött ifjú és a fecske

Egy züllött ifjú elpazarolta atyai javait, s csak egyetlen köpenye maradt. Amikor megpillantott egy idő előtt érkezett fecskét, azt hitte, hogy itt a tavasz, és már semmi szüksége a köpenyre; fogta hát, és eladta azt is. Később azonban, mikor ismét téliesre fordult az idő, és nagy lett a hideg, megpillantotta a fecskét, megfagyva, holtan, és így szólt hozzá: „No, te aztán elintéztél engemet és magadat is.”

A mese bizonyítja, hogy minden alkalmatlan időben végrehajtott cselekedet veszedelmes.

126. A denevér, a túskebokor és a bűvármadár

A denevér, a túskebokor és a bűvármadár társultak egymással, és elhatározták, hogy kereskedni fognak. A denevér pénzt vett kölcsön, és azt adta a kö-

zös vállalkozáshoz, a túskebokor ruhát adott be, a bűvármadár rezet vásárolt, és ezzel elhajóztak. Nagy vihar kerekedett azonban, és hajójuk felfordult; mindenük odaveszett, csak ők maguk vergődtek partra. Azóta a bűvármadár a rezet kutatva lemerül a mélységbe, remélve, hogy egyszer majd megtalálja; a denevér a hitelezőktől félve nappal nem mutatkozik, csak éjszaka jár ki vadászni; a túskebokor pedig a ruhákat keresve belekapaszkodik a mellette elmenők köpenyébe, abban a hitben, hogy felismeri a sajátját.

A mese bizonyítja, hogy azokban a dolgokban jobban igyekszünk, amelyekben előbb baklövést követünk el.

127. A denevér és a macska

A denevér leesett a földre, és egy macska megfogta; a halál előtt állva, könyörgött életéért. A macska azt felelte, hogy nem engedheti el, mert természeténél fogva ellensége minden szárnyasnak. A denevér erre kijelentette, hogy ő nem madár, hanem egér, és így meg is menekült. Később ismét leesett, és egy másik macska karmai közé került; azt is kérte, hogy ne ölje meg. Mikor a macska azt felelte, hogy ő gyűlöl minden egeret, közölte vele, hogy ő nem egér, hanem denevér, és így ismét megmenekült. Így történt, hogy nevének megváltoztatásával kétszer is sikerült megmentenie az életét.

Tehát nekünk sem kell folyton ugyanazokhoz ragaszkodni, s jusson eszünkbe, hogy a helyzethez alkalmazkodók sokszor a nagy veszedelmekből is megmenekülnek.

128. A malac és a róka

Egy ember kecskét, bárányt és malacot rakott fel a szamarára, úgy hajtotta a városba. A malac az egész úton sivalkodott; a róka hallotta ezt, és megkérdezte tőle, miért ordít ő egyedül, mikor a többiek nyugodtan tűrik a szállítást. A malac így felelt: „De én nem ok nélkül jajgatok. Jól tudom, hogy a gazda a juhok megkíméli, csak a gyapjút és tejet veszi el tőle, s ugyanígy tesz a kecskével a sajt és gödölyék fejében; de engem nem tud máshogy használni, csak ha levág.”

Eszerint nem kell gyalázni azokat az embereket, akik a jövőre szerencsétlenségeket előre látva, jajonganak.

129. A vándor és a kígyó

Egy vándor téli útján megpillantott egy hidegtől megdermedt kígyót; megszánta, felvette, ölébe tette, és melengetni próbálta. A kígyó nyugton maradt amíg dermedtsége tartott, de amint felmelegedett, bele-

mart az ember hasába. Az haldokolva így szólt: „Megérdemlem a sorsom; miért mentettem meg a biztos haláltól, holott egészségesen is el kellett volna pusztítanom?”

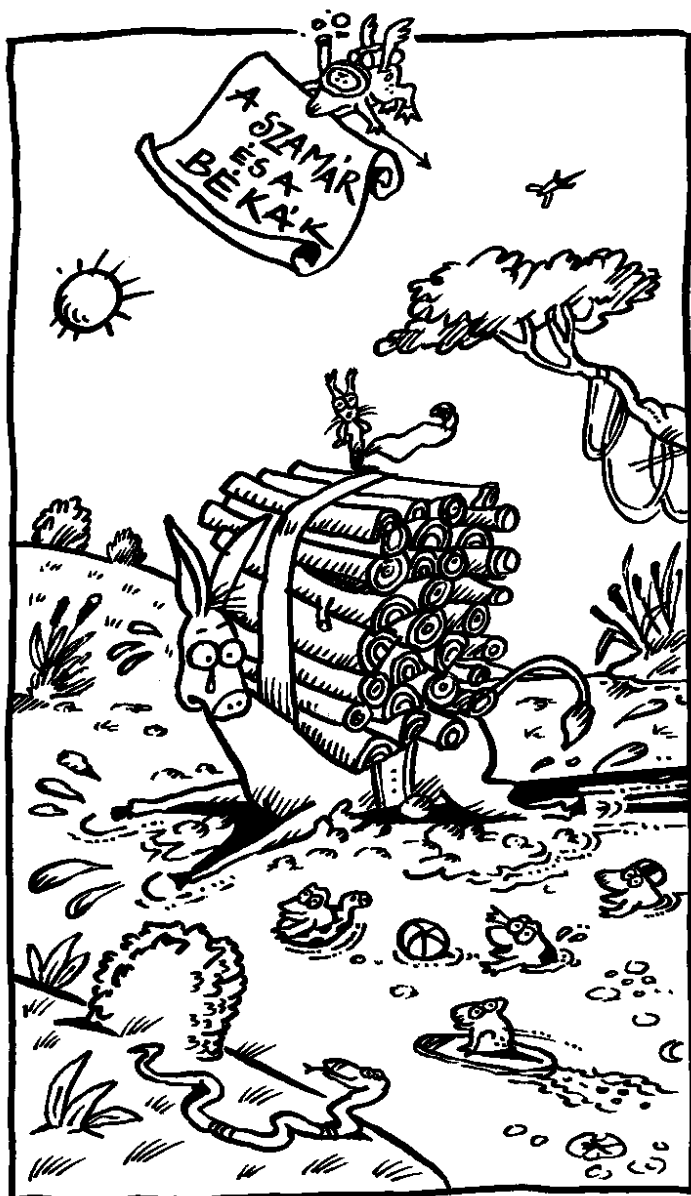
A mese bizonyítja, hogy a hitványság nem viszonozza a jótéteményt, sőt még felbátorodik a jótévőkkel szemben.

130. A szamár és a kertész

A szamár egy kertésznél szolgált; mivel enni keveset kapott, de verést annál többet, Zeuszhoz könyörgött, hogy szabadítsa meg őt a kertésztől, és adja át más gazdának. Zeusz erre elküldte Hermészt, és megparancsolta, hogy adják el a szamarat egy fazekasnak. Mivel itt is rosszul ment a sora, és még több terhet kellett hordoznia, megint Zeuszhoz fordult, Zeusz pedig végül elrendelte, hogy egy cserzővargának adják el. A szamár, amikor meglátta, mi a gazdája foglalkozása, így szólt: „Jobb lett volna nekem előbbi uraimnál, mert ennek, amint látom, még a bőroimet is oda kell majd adnom.”

A mese bizonyítja, hogy a szolgák akkor kívánják vissza leginkább első uraikat, amikor másokkal is megpróbálkoztak.

131. A sót cipelő szamár

A sót cipelő szamár egy folyón kelt át. Ahogy egyszer megcsúszott, és beleesett a folyóba, a só elolvadt, és ő megkönnyebbülten állt fel. Örvendezett is emiatt; mikor később egyszer szivacsokkal megpakodva érkezett el egy folyóhoz, úgy gondolta, hogy ha ismét elesik, megkönnyebbülten tápáskodhat fel, és szándékosan el is esett. De akkor a szivacsok magukba szívták a vizet, úgyhogy a szamár nem tudott felkelni, és ott fulladt meg.

Ugyanígy némely emberek saját terveikkel öntudatlanul bajba juttatják önmagukat.

132. A szamár és az öszvér

A szamárhajcsár felrakta a málhát a szamárra meg az öszvérré, és hajtotta őket. Amíg síkságon mentek, a szamár bírta is a terhet. De amint egy hegyhez értek, ott már nem bírta vinni, és kérte az öszvért, hogy vegye át a teher egy részét, hogy a többit tovább tudja cipelni. Az azonban semmibe vette szavait; a szamár le is zuhant egy szikláról, és agyonzúzta magát. A hajcsár, nem tudva, mitévő legyen, nemcsak a szamár terhét rakta át az öszvérré, hanem tetejébe még a szamár bőrét is. Az pedig holtra fáradtan mondta: „Megérdemelten szenvedem ezt, mert ha hajlandó lettem volna egy kicsit könnyíteni a szamáron, amikor kérte, most nem kellene a terhével együtt még őt magát is hordoznom.”

Ugyanígy némely hitelező, semhoggy egy fikarcnyit is engedjen adósainak, inkább magát a tőkét is elveszti.

133. A szobrot szállító szamár

Egy ember felrakott a szamarára egy istenszobrot, és úgy hajtotta be a városba. Minden szembejövő leborult a szobor előtt. A szamár azt hitte, hogy neki hódolnak így; büszkén ordított, és nem volt hajlandó továbbmenni. De a hajcsár észrevette, mi történt, rávágott a botjával, és így szólt hozzá: „Ó, te gonosz, még csak az hiányzik, hogy az emberek szamár előtt boruljanak le.”

A mese bizonyítja, hogy akik mások javaival hengeznek, nevetségessé válnak ismerőseik előtt.

134. A vadszamár

A vadszamár meglátta a házi szamarat egy napos helyen. Odament hozzá, és dicsérte jól táplált testét és ínycsiklandozó eledeleit. Később azonban, mikor azt is látta, hogyan cipeli a terhet, és a hajcsár hogy meggy mögötte, és veri botjával, így szólt: „Nem tar-

talak már boldognak, mert látom, mekkora bajokkal jár a te dőzsölésed.”

Így tehát nem kell irigyelni a veszedelmekkel és kínokkal járó nyereséget.

135. A szamár és a tücskök

A szamár, ahogy a ciripelő tücsköket hallgatta, elgyönyörködött szép hangjukban, megirigyelte tőlük az élvezetet, s megkérdezte tőlük: „Mivel éltek ti, hogy ilyen a hangotok?” „Harmattal” – felelték azok. Erre a szamár is kitért a harmat mellett, míg csak éhen nem veszett.

Ugyanígy azok, akik természetükkel ellentétes dolgokra áhítoznak, nem érik el kívánságukat, sőt nagy bajokba is kerülnek.

136. A szamarak Zeusznál

A szamarak egyszer az állandó teherhordás és robot miatt méltatlankodva követeket küldtek Zeuszhoz, hogy szabadítsa meg őket szenvedéseiktől. Ő pedig be akarta bizonyítani nekik, hogy ez lehetetlen, és

azt felelte, hogy akkor szabadulnak meg a rossz sorstól, ha vizeletükből folyót tudnak fakasztani. Azok azt hitték, komolyan beszél, és azóta máig is, ahol egymás vizeletét látják, ott a többiek is köréje állva vizelnek.

A mese bizonyítja, hogy kinek-kinek a kijelölt során nem lehet változtatni.

137. A szamár és a szamárhajcsár

A szamárhajcsár vezette a szamarát; ahogy egy kis utat megtettek, a szamár elhagyta a kitaposott ösvényt, és egyenesen a sziklák közé nyomult. Már majdnem lezuhant egy szikláról, de a hajcsár a farkába kapaszkodott, és megpróbálta elvezetni onnan. Mikor azonban a szamár teljes erejével ellenszegült, elengedte, és így szólt: „Győzz csak, megjáród ezzel a győzelemmel.”

A mese alkalmazható a veszekedő emberre.

138. A szamár és a farkas

A szamár a réten legelt, és meglátta, hogy egy farkas rá akar támadni. Erre sántítást színlelt. A farkas

odajött hozzá, és kérdezte, miért sántít. A szamár azt felelte, hogy „mikor a sövényen átugrottam, tüskébe léptem”, és kérte őt, húzza ki a tövist – nehogy evés közben megszúrja –, és utána akár fel is falhatja. A farkas rá is állt, felemelte a szamár lábát, s teljes figyelmét a patájára fordította. Ekkor azonban a szamár szájba rúgta, és kiverte a fogait. A póru jár farkas így szólt: „Megérdemelten szenvedtem el ezt, ha apám mészárosnak tanított, miért kellett nekem az orvosi mesterséggel próbálkoynom?”

Ugyanígy méltán járnak rosszul azok az emberek, akik a nem nekik való dolgokkal kísérleteznek.

139/A. A szamár és az oroszlánbőr

A szamár oroszlánbőrt húzott fel magára, így, járt mindenfelé, s rémítgette az okatlan állatokat. Ahogy meglátta a rókát, megpróbált arra is ráijeszteni. A róka azonban történetesen már hallotta ordítását, és ezért így szólt hozzá: „Tudd meg, hogy magam is megijedtem volna tőled, ha nem hallottam volna már az ordításodat.”

Ugyanígy némely tanulatlan ember azt hiszi, hogy megtévesztő külseje máris valakivé teszi, de saját fecsegése leplezi le.

139/B. A szamár és az oroszlánbőr

A szamár oroszlánbőrbe bújt, és mindenki azt hitte róla, hogy valódi oroszlán. Futva menekült előre ember, állat egyaránt. De amikor fújni kezdett a szél, leesett róla a bőr, és pőrén, meztelenül állt ott; akkor aztán mindenki rárohant, és botokkal megdorongokkal jól összeverték.

A mese arra tanít, hogy szegény létedre ne utánozd a gazdagokat, nehogy kinevessenek és még veszélybe is kerülj.

140. A szamár és a békák

A szamár egy rakomány fát cipelve ballagott a mocsáron keresztül. Egyszer csak megcsúszott, és ahogy elesett, nem tudott felállni, hanem keservesen siránkozott és nyögött. Mikor a mocsári békák meghallották nyögéseit, így szóltak hozzá: „Barátom, mit csinálnál akkor, ha annyi időt töltenél itt, mint mi, mikor egy kis eséstől már ennyire siránkozol?”

Ezt a mesét alkalmazhatnánk a lusta és a legcsekélyebb fáradságot is nehezen tűrő emberre, ha magunk könnyen elviselünk többet is.

141. A szamarat vevő ember

Egy ember próbaidőre vett egy szamarat, bevezette sajátjai közé, és a jászol mellé állította. A szamár pedig otthagya a többieket, s odaállt a leglustább és legfalánkabb mellé, amelyik semmit se csinált. Erre a vevő kötőféket tett rá, elvezette, és visszaadta a gazdájának. Mikor az megkérdezte tőle, vajon alaposan kiismerte-e a jószágot, a vevő így felelt: „Nincs szükségem további próbára, tudom, hogy éppen olyan, mint az, amelyet az összes közül barátjául választott.”

A mese bizonyítja, hogy mindenki megmutatja, milyen ember, azzal, hogy milyen barátban leli kedvét.

142. A szamár, a holló és a farkas

Egy kisebesedett hátú szamár a réten legelt. Mikor egy holló rászállt, és megcsípte a sebet, a szamár ordított és ugrált. A szamárhajcsár távolabb állt, és csak nevetett rajta. A farkas arra járva meglátta ezt, és így szólt önmagához: „Mi szerencsétlenek, ha csak meglátnak minket, máris üldözőbe vesznek, ezen meg akkor is nevetnek, ha a közelükbe megy.”

A mese bizonyítja, hogy a gazemberek már mesziről felismerhetők.

143. A szamár, a róka és az oroszlán

A szamár és a róka társultak egymással, úgy mentek ki vadászatra. Közben összetalálkoztak az oroszlánnal. Mikor a róka meglátta a közeledő veszélyt, az oroszlán elé járult, és felajánlotta, hogy kiszolgáltatja neki a szamarat, ha számára a bántatlanságot biztosítja. Az oroszlán megígérte, hogy el fogja őt engedni; erre a róka a szamarat odavezette egy csapdához, és úgy intézte, hogy beleessen. Az oroszlán pedig, ahogy látta, hogy a szamár már nem tud menekülni, először a rókát kapta el, s csak azután fordult a másik ellen.

Ugyanúgy azok, akik társaik ellen cselt szőnek, sokszor óvatlanul saját magukat is elpusztítják azokkal együtt.

144. A szamár és az öszvér

A szamár és az öszvér együtt mendegéltek. A szamár, látva, hogy mindkettőjük terhe egyenlő, méltatlankodott és szörnyülködött, hogy az öszvér, bár kétszeres abrakra érdemesítik, semmivel sem visz többet. Ahogy egy kissé előbbre haladtak az úton, a szamárhajcsár, látva, hogy a szamár nem bírja tovább, elvett hát valamennyit a terhéből, és áttette az öszvérré. Mikor még tovább mentek, és látta, hogy a szamár még jobban elfárad, ismét átrakott a terhéből, míg végül mindent leszedett róla, és átrakott az öszvérré. Ekkor az a szamárra tekintett, és így szólt:

„Barátom, hát nem megérdemelten kapom a kétszeres abrakot?”

Tehát nekünk nem a kezdet, hanem a végkifejlet alapján kell megvizsgálnunk mindenkinek az állapotát.

145/A. A madarász és a fogoly

A madarász, akihez kései vendég érkezett, és nem volt amit elébe adjon, odament a szelídített fogolyhoz, és azt akarta levágni. A madár a szemére vetette, hogy hálátlan, hiszen ő sok hasznot hajtott neki; előcsalta, és kezére játszotta a többi foglyot, és most mégis meg akarja ölni. A madarász azonban így felelt: „Akkor annál inkább megöllek, ha még a társaidon sem könyörülsz.”

A mese bizonyítja, hogy azokat, akik hozzátartozóikat elárulják, nemcsak áldozataik gyűlölik, hanem még azok is, akiknek javára az árulást elkövetik.

145/B. A fogoly és a vadász

Egy ember elfogott egy foglyot, és meg akarta ölni. A madár kérte, hogy engedje el, és akkor sok foglyot csalogat majd a vadászhoz. A vadász viszont így felelt: „Annál inkább megöllek, mert a rokonaidat is törbe akarod csalni.”

A mese bizonyítja, hogy akik elárulják barátaikat, maguk is törbe esnek.

146. A tyúk és a fecske

A tyúk kigyótozásokat talált, és nagy gonddal melengetve kiköltötte őket. A fecske pedig, mikor meglátta őt, így szólt: „Ó, te bolond, minek nevelsz ilyen fiókákat? Hiszen ha felcseperednek, neked fognak ártani először.”

Ugyanígy megszelídíthetetlen a gonoszság, még ha a legnagyobb jóindulattal kezelik is.

147. A madarász és a pacsirta

A madarász csapdát állított a madaraknak. A pacsirta látta ezt, és megkérdezte, mit csinál. Az azt felelte, hogy várost alapít, s aztán néhány lépést visszahúzódt. A madár hitt a szavának, odament, és ahogy a csalétket csipegette, észre sem vette, és már bele is került a hurokba. A madarász odarohant, és megfogta, mire a pacsirta így szólt: „Ha így alapítasz városokat, akkor ugyancsak sok lakost találsz.”

A mese bizonyítja, hogy leginkább akkor néptelenednek el a házak és városok, amikor az előljárók kegyetlenek.

148. A madarász és a gólya

A madarász hálót feszített ki a darvaknak, és távolból leste a zsákmányt. Ahogy a darvakkal egy gólya is letelepedett, odafutott, és velük együtt megfogta azt is. A gólya kérte, hogy ne ölje meg őt, és felemlegette, hogy ő nemcsak nincs ártalmára az embereknek, de egyenesen nagyon hasznos, mert a kigyókat és a többi csúszómászókat fogdosza és pusztítja; de a madarász így felelt: „Még ha egyáltalán nem vagy hitvány, akkor is méltó vagy a büntetésre amiatt, hogy a gonoszokkal együtt telepedtél le.”

Tehát nekünk is kerülnünk kell a gonoszok társaságát, nehogy bennünket is bűntársaiknak tartsanak.

149. A vad- és szelíd galambok

A madarász kifeszítette hálóját, és szelíd galambokat kötözött eléjük; azután elment, és távolról figyelte, mi lesz. A vadgalambok odajöttek a szelídekhez, és beleakadtak a hurkokba; erre a madarász odafutott, és kezdte összefogdosni őket. Azok ekkor megvádolták a szelíd galambokat, hogy rokon létükre nem figyelmeztették őket a cselre, de ők így feleltek: „Jobb nekünk a gazdánkhoz igazodni, mint hozzátok!”

Éppígy nem gáncsolhatók a szolgák sem, ha uraik iránti vonzódásuk elfordítja őket rokonaik szeretetétől.

150. A teve

Mikor az emberek először láttak tevét, nagyságától megdöbbenek, és rémülten futottak el előle. Idő múltával azonban rájöttek arra, hogy szelíd természetű, és annyira nekibátorodtak, hogy odamentek hozzá. Lassanként felfedezték, hogy ennek az állatnak epéje sincs, és annyira megvetették, hogy kötőféket raktak rá, és gyermekekre bízta, hogy hajtsák.

A mese bizonyítja, hogy a dolgok félelmetességét a megszokás enyhíti.

151. A kígyó és a rák

A kígyó és a rák együtt éldegélt. A rák őszintén és jóindulatúan viselkedett a kígyóval szemben, de az csak gonosz és hitvány maradt. A rák folyton biztatta őt, hogy javuljon meg, és kövesse az ő természetét, de az nem engedett a rábeszélésnek. Ezért a rák megharagudott, és amint egyszer meglátta, hogy a kígyó alszik, megragadta a nyakát az ollójával, és szorította, ahogy csak tudta, míg végzett vele. Ahogy aztán ott látta a kígyót kinyúlva, így szólt hozzá: „Ba-

rátom, nem most kellett volna egyenesnek lenned, amikor már véged van, hanem még akkor, amikor buzdítottalak erre, de te nem hittél nekem.”

Ezt a mesét méltán lehet alkalmazni azokra az emberekre, akik életükben hitványul viselkednek bárátaikkal szemben, és csak haláluk után tesznek jót velük.

152. A kígyó, a menyét és az egerek

A kígyó és a menyét egy házban küzdöttek egymással. Az ott tanyázó egerek, amelyeket mindkető egyre-másra pusztított, ahogy észrevették a küzdelmet, előbújtak a látványra. De azok, amint meglátták őket, abbahagyták az egymás elleni harcot, és ellenük fordultak.

Ugyanígy azok a városok is, amelyek belekeverednek a demagógok viszályaiba, észre sem veszik, hogy mindkét fél zsákmányaivá lesznek.

153. A megtaposott kígyó

A kígyó, mivel sok ember rálépett, panaszra ment Zeuszhoz. Zeusz pedig így szólt hozzá: „Ha az elsőt, aki rád lépett, megharaptad volna, a következő már nem merte volna ugyanazt megtenni.”

A mese bizonyítja, hogy azok, akik az első támadókkal szemben megvédik magukat, a többiek előtt is félelmesekké válnak.

154. A sáskákra vadászó gyerek

Egy gyerek a fal előtt sáskákat fogdosott. Már sokat összeszedett, mikor meglátott egy skorpiót, és azt hitte, hogy az is sáska; begömbölyöztette a tenyerét, és meg akarta fogni. De az fullánkját kimeresztette, és rászólt: „Próbáld csak meg, ha el akarod veszteni azokat a sáskákat is, amiket fogtál.”

Ez a mese arra tanít bennünket, hogy nem ajánlatos a jókkal és a gonoszakkal szemben egyformán viselkedni.

155. A szomjazó galamb

Egy szomjazó galamb, amint meglátott egy képen egy odafestett vízesedényt, azt hitte, hogy valódi. Ezért nagy szárnycsapkodással odarepült, és neki-ütődött a képnek. Ám úgy megjárta, hogy szárnyai összetörtek, lezuhant a földre, és egy ottlevő ember megfogta.

Ugyanígy némely emberek, akik sóvár vágyukban vigyázatlanul látnak cselekvéshez, veszélybe döntik magukat.

156. A galamb és a varjú

Egy galambdúcban felnevelkedett galamb igen büszke volt nagyszámú fiókájára. Mikor a varjú meghallotta beszédét, így szólt: „Hagyd csak abba ezt a dicsekvést; mert minél több gyermeked van, annál többszörös szolgaság miatt kesereghetsz.”

Ugyanígy a szolgák közt is szerencsétlenebbek azok, akiknek a szolgaságban gyermekeik születnek.

157. A majom és a halászok

A majom egy magas fán üldögélt, mikor meglátta, hogy a halászok hálót vetnek a folyóba, s megfigyelte, mit csinálnak. Mikor pedig a halászok kihúzták a hálót, és egy kissé távolabb reggelihez fogtak, lemászott, és megpróbálta ő is ugyanazt csinálni: azt mondják ugyanis, hogy utánzó természetű állat. Ám belegabalyodott a hálóba, és amint így fogságba is került, így szólt önmagához: „Megérdemlem, ami történt velem. Minek próbálkoztam ezzel, mikor nem is tanultam halászni?”

A mese bizonyítja, hogy a nem ránk tartozó dolgokkal próbálkozni nemcsak hátrányos, de veszélyes is.

158. A pásztor és a kutya

Egy pásztornak volt egy igen nagy kutyája, ennek szokta odadobni az elhullott bárányokat. Egy alkalommal, amint a nyáj hazatért, a pásztor meglátta, hogy a kutya odafut a juhokhoz, és farkát csóválgatja; rá is förmedt: „Az szálljon a fejedre, amit ezeknek kívánsz!”

A mese a hízelgő emberre illik.

159. A pásztor és a juhok

Egy pásztor kihajtotta nyáját a tölgyesbe, s amint meglátott egy maktól roskadó nagy tölgyfát, ruháját letette, felmászott rá, és lerázta termését. A juhok meg, ahogy ették a makkot, közben megették vele észrevétlenül a ruháját is. A pásztor lemászott, meglátta, mi történt, és így szólt: „Nyomorult állatok, ti mások számára gyapjat adtok ruhának, rólam meg, aki táplálalak benneteket, még a ruhát is leszeditek?”

Ugyanígy sok ember is ostobaságból jót tesz azokkal, akikhez semmi köze sincs, háza népével pedig rosszul bánik.

160. A pásztor és a farkaskölykök

Egy pásztor farkaskölyköket talált, s nagy gonddal felnevelte őket; azt gondolta ugyanis, hogy ha felnövekednek, nemcsak az ő juhait fogják őrizni, hanem még a mások juhait is elrabolják, és odahozzák neki. Igen gyorsan meg is nőttek, de az első adódó alkalommal az ő nyáját tizedelték meg. A pásztor meg sóhajtozva szólt: „Megérdemelten sújtott ez a csapás. Miért mentettem meg kölyökkorukban azokat, akiket felnőtt korukban is pusztítani kell?”

Ugyanígy azok, akik a hitványakat megmentik, nem veszik észre, hogy mindenekelőtt saját kárukra öntenek erőt beléjük.

161. Az utasok és a holló

Néhány ember valami ügy miatt úton járt, s egy hollóval találkoztak, amely fél szemére vak volt. Feléje fordultak, s az egyik azt javasolta, forduljanak vissza – ezt jelzi ugyanis ez a madár; de a másik így válaszolt: „Ugyan hogy tudná ez nekünk a jövőt megjósolni, amikor saját megvakulását se látta előre, hogy óvakodott volna tőle?”

Ugyanígy az emberek, akik saját ügyeikben ostobáknak bizonyulnak, a mások dolgában sem számíthatnak tekintélyre.

162. Rókák a Maiandrosznál

Egyszer a rókák összegyűltek a Maiandrosz folyó mellett, mert inni akartak belőle. Mivel azonban a folyó vize sebes sodrású volt, csak egymást biztatták, de egyik sem mert belemenni. Egyikük azonban, hogy a többieket lekicsinyelhesse, előretolakodott, s mert kiválóbbnak tartotta magát, kinevette gyávaságukat, és merészen a vízbe ugrott. Az áramlás a folyó közepére sodorta; a többiek csak álltak a parton, és így szóltak hozzá: „Ne hagyj itt bennünket, fordulj vissza, és mutasd, hogyan lehet odajutni, hadd ihasunk mi is ott veszélytelenül!” Ő azonban sodródva is ezt mondta: „Üzenetem van Milétoszba, és azt akarom elvinni oda; majd ha visszajövök, megmutatom nektek.”

Azokra illik, akik kérkedésükkel veszélybe juttatják önmagukat.

163. A bárány nyírás alatt

Egy juh, amelyet ügyetlenül nyírtak, így szólt nyírójához: „Ha a gyapjat akarod, feljebb nyírd, ha meg a hústra vágysz, egyszerre ölj meg, és ne kínozz apránként.”

Azokra alkalmazható a mese, akik ügyetlenül fognak a mesterségükhöz.

164. A vakond

A vakond azt mondja egyszer az anyjának, hogy: „Látok!” Az pedig ki akarja próbálni, egy tömjéndarabot ad neki, és megkérdezi, hogy az micsoda. A vakond azt feleli, hogy kavics – mire az anyja így szól: „Ó, gyermekem, neked nem csak a látásod hiányzik, hanem a szaglásodat is elvesztetted.”

Ugyanígy vannak dicsekvők, akik a lehetetlent is megígérik, és a legkisebb dolgokban is csődöt mondanak.

165. A darazsak, a foglyok és a földműves

Egyszer a darazsak és foglyok szomjúságtól kínoztak odamentek egy földműveshez, és italt kértek tőle; megígérték, hogy a vízért a foglyok felássák a szőlőskertjét, hogy szép fürtök teremjenek, a darazsak pedig őrzik és fullánkjaikkal elűzik a tolvajokat. Ő azonban így felelt: „Van nekem két ökröm, amelyek semmit sem ígérnek, de mindent elvégeznek; inkább nekik adom a vizet, mint nektek.”

A barátságtalan emberre illik ez a mese.

166. A darázs és a kígyó

A darázs a kígyó fejére telepedett, és fullánkjával döfködve folyton kínozták. A kígyó gyötrődött, de nem tudta elűzni ellenségét. Kicsúszott hát az útra, s mikor meglátott egy közeledő szekeret, a kerék alá tette a fejét, és így a darázzsal együtt elpusztult.

A mese azokra illik, akik a halált is elviselik, csak hogy ellenségük is velük pusztuljon.

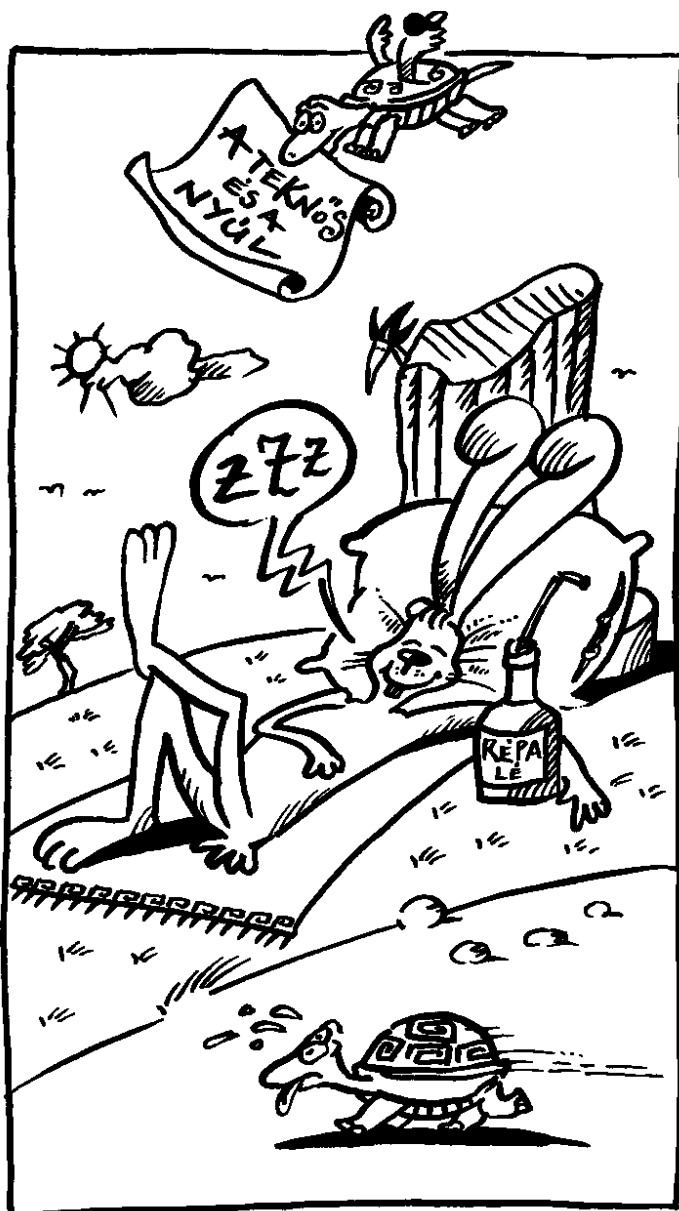
167. A féreg és a kígyó

Egy fügefa állt az út mentén. A féreg meglátta az alatta alvó kígyót, és megirigyelte hosszúságát. Ő is szeretett volna olyan hosszúvá nyúlni, és mellékunkorodva nyújtózkodni próbált, míg csak az erőlködéstől szét nem szakadt.

Így járnak azok, akik a hatalmasabbakkal versengenek hamarabb belepusztulnak, mint hogy azokat utolérjék.

168. A vadkan, a ló és a vadász

A vadkan és a ló ugyanazon a vidéken éltek. Mivel a vadkan folyton letaposta a fűvet, és összepiszkolta a vizet, a ló bosszút akart állni rajta, és a vadászhoz fordult segítségért. A vadász megmondta, hogy másként nem segíthet neki, csak ha eltűri a zablát, és elfogadja őt lovasának. A ló mindenbe beleegyezett. A vadász pedig felszállt rá, s bár megölte a vad-

disznót, de azután a lovat is elvezette, és a jászolhoz kötötte.

Ugyanígy sokan, míg esztelen haragjukban az ellenségen akarnak bosszút állni, saját magukat másoknak vetik alá.

169. A hiénák

Azt mondják, hogy a hiénák évente változtatják a nemüket, és egyszer hímek, másszor nőstények lesznek. Egyszer egy hím hiéna természetellenes módon egyesült egy nősténnyel. Az erre így szólt: „Barátom, úgy tedd ezt, hogy hamarosan ugyanezt fogod elszervenedni te is.”

Ugyanezt elmondhatná az éppen akkor uralkodónak az, aki utána fog következni, ha méltatlanul bának vele.

170. A hiéna és a róka

Azt mondják, hogy a hiénák neme évente megváltozik, és egyszer hímek, másszor nőstények lesznek. Mikor egy hiéna meglátott egy rókát, szidta azt, amiért nem közeledik hozzá, bár ő szeretne a párja lenni.

ni. Ám a róka így válaszolt: „Ne engem szidj, hanem a természetedet, mert amiatt nem tudom, hogy a barátom vagy barátnőm lennél-e.”

A kétszínű emberre illik.

171. A bika és a vadkecskék

A bika, amelyet egy oroszlán üldözött, bemenekült egy barlangba, ahol vadkecskék voltak. Azok rugdosni és döfködni kezdték, de ő csak ezt mondta: „Nem azért tartóztatom vissza magam, mintha tőletek félnék – hanem attól tartok, aki a barlang előtt áll.”

Ugyanígy sokan a hatalmasoktól való félelem miatt eltűrik a hitványak gögjét is.

172. A majom kölykei

Azt mondják, hogy a majmok kettőt szülnek, és a kölykök közül az egyiket dédelgetik és gondosan nevelik, a másikat viszont gyűlölik és elhanyagolják. Valami isteni végzet folytán azonban az szokott bekövetkezni, hogy az, amelyre gondot viselnek, elpusztul, míg az, amelyet elhanyagoltak, felnő.

A mese bizonyítja, hogy minden tervnél hatalmasabb a sors.

173. A páva és a csóka

A madarak tanácsot tartottak, hogy kit válasszanak királynak, és a páva úgy vélte, méltó arra, hogy szépsége miatt királlyá tegyék. A madarak hajlottak is erre, de a csóka közbeszólt: „Ha uralmad alatt a sas üldöz bennünket, hogyan segítesz rajtunk?”

Az uralkodókat nem a szépségnek, hanem a hatalomnak kell díszíteni.

174. A tücsök és a róka

A tücsök egy magas fán énekelt. A róka fel akarta őt falni, és ezért a következőt eszelte ki. A fa alatt csodálta szép hangját, és hívta, szálljon le, s azt mondta, hogy látni szeretné, mekkora az az állat, amelynek ilyen hangja van. A tücsök azonban gyanította a róka cselét; egy levelet tépett, és azt dobta le. A róka azt gondolta, hogy a tücsök, és rárohant – az azonban így szólt rá felülről: „Csalódtál, barátom, ha azt hitted, hogy leszálok. Azóta őrizkedem a rókák-tól, amióta egy róka hulladékában tücsökszárnyakat láttam.”

Az eszes emberek okulnak mások szerencsétlenségén.

175. A teve, az elefánt és a majom

Mikor az oktalan állatok királyt akartak választani, a teve és az elefánt előálltak, és versengtek, mert remélték, hogy mindenkit megelőznek testük nagyságával és erejükkel. A majom azonban kijelentette, hogy mindketten alkalmatlanok, mert a tevének nincs epéje a gonoszok ellen sem, az elefántnál pedig félni kell, hogy királysága alatt egy malac lesz az úr.

A mese bizonyítja, hogy sokszor a legnagyobb ügyek is kis dolgok miatt buknak meg.

176. A hattyú

Azt mondják, a hattyúk haláluk előtt énekelnek. Egy ember eladásra kínált hattyúra akadt, és mivel hallotta, hogy neki van a legszebb hangja a madarak között, meg is vásárolta. Egyszer, amikor lakomavendégei voltak, odament hozzá, és megparancsolta neki, hogy énekeljen az iváshoz. A hattyú ekkor néma maradt; de később, mikor érezte, hogy halála közeledik, énekkel siratta el önmagát. A gazdája meg, amikor ezt meghallotta, így szólt: „Ha csupán akkor énekelsz, amikor haldokolsz, ostoba voltam annak idején, mert csak biztattalak, de nem öltelek meg.”

Ugyanígy vannak emberek, akik nem teszik meg önként és szívesen azt, amit kényszerűségből teljesítenek.

177. Zeusz és a kígyó

Mikor Zeusz házasodott, minden állat ajándékot vitt neki, ki-kíki amit tudott: A kígyó is odacsúszott, és egy szál rózsát fogott a szájában. Mikor Zeusz meglátta őt, így szólt hozzá: „Mindenki mástól elfogadom az ajándékokat, de a te szádból nem veszem el.”

A mese bizonyítja, hogy a gonoszoknak még a kedvessége is félelmetes.

178. A páva és a daru

A páva kinevette a darut, és színét gúnyolva így szólt hozzá: „Engem arany és bíbor borít, te pedig semmi szépet nem viselsz a tollaidon.” A daru viszont így felelt: „De én a csillagok közelében énekelek, és az égi magasságokba repülök, te meg, mint a kakas, lent jársz a tyúkok közt.”

Jobb, ha valakit megbecsülnek szegényes öltözetben, mint ha gazdagságban pöffeszkedve dicstelelnél.

179. *A disznó és a kutya*

A disznó és a kutya a szaporaságról vitatkoztak. A kutya azt mondta, hogy a négylábúak közt egyedül ő kölykezik gyorsan; de a disznó így felelt: „Ha ezt mondd, ismerd be azt is, hogy vakokat szülsz.”

A mese bizonyítja, hogy a dolgokat nem gyorsaságuk, hanem tökéletességük alapján kell megítélni.

180. *A disznó és a kutya*

A disznó és a kutya civakodtak egymással. A disznó Aphroditére esküdözött, hogy – ha ellenfele nem enged – fogaival fogja széthasogatni. A kutya erre megkérdezte tőle: nem tudja-e, hogy Aphrodité annyira gyűlöli, hogy ha valaki disznóhúst eszik, annak nem szabad a szentélyébe bemenni. De a disznó így felelt: „Ezzel nem szomorítasz meg, csupán azt árulod el, hogy senki sem fog megölni engem.”

Ugyanígy az ügyes szónokok sokszor az ellenfeleik szidalmait is dicséretté változtatják.

181. *A vaddisznó és a róka*

A vaddisznó egy fa mellett állt, és köszörülte az agyaráit. A róka megkérdezte, hogy miért feni a fogát, mikor sem vadász, sem más veszély nem fenyegeti. A vaddisznó válaszolt: „Nem oktanul teszem ezt. Ha ugyanis veszély fenyeget, nem akkor kezdek foglalkozni a köszörüléssel, hanem a készet használnom.”

A mese azt tanítja, hogy a veszélyekre előre kell felkészülni.

182. *A fecske és a kígyó*

Egy fecske, amely a törvényszéken fészkelte és költött, egyszer kirepült fészkéből. Egy kígyó odacsúszott, és felfalta a fiókákat. Mikor a fecske hazatért, üresen találta a fészket, és fájdalmas zokogásra fakadt. Egy másik fecske próbálta vigasztalni, hogy nem csak vele történt meg, hogy gyermekeit elvesztette. Ő azonban így felelt: „Nem is annyira gyermekeim miatt jajveszékelek, hanem azért, mert azon a helyen esett rajtam sérelem, ahol a megsértettek segítségét találnak.”

A mese bizonyítja, hogy a szenvedők számára súlyosabbak azok a csapások, amelyek onnan érik őket, ahonnan legkevésbé várják.

183. *A teknős és a nyúl*

A teknős és a nyúl versengett egymással, hogy melyikük gyorsabb. Kitűzték a célt, és elkezdődött a versenyfutás. A nyúl bízott természetes gyorsaságában, elhanyagolta hát a futást, leheveredett az út mellé, és elaludt. A teknős viszont nem felejtette el nehézkességét, nem hagyta abba a futást, s így megelőzte az alvó nyulat, és elnyerte a győzelmi versenydíjat.

A mese bizonyítja, hogy a hanyag természetet sokszor legyőzi az igyekezet.

184. A ludak és a darvak

A ludak és a darvak ugyanazon a réten éltek. Mikor vadászok bukkantak fel, a darvak, amelyek könnyűek voltak, elrepültek, a súlyos ludak viszont lemaradtak, és megfogták őket.

Ugyanígy az emberek közt is, ha a városban viszály támad, a szegények, akik könnyen mozognak, könnyebben elmenekülnek egyik városból a másikba, a gazdagok azonban vagyonuk miatt ott maradnak, és sokszor szolgaságba jutnak.

185. A vadszamar és a farkas

A vadszamarat megszúrta egy tüske, lesántult, és nagyon szenvedett; fájlalta a lábát, és nem tudott átmenni a folyón. Szembejött vele egy hatalmas farkas, amely könnyű zsákmányt látott benne, és

fel akarta falni őt. A vadszamar azonban így kérlete: „Szabadíts meg előbb a fájdalomtól, és húzd ki a tüskét a lábamból.” A farkas ki is húzta fogaival a tüskét, de ekkor a szamar, mihelyt megszabadult lába fájdalmától, úgy megrúgta, hogy megdőglött; ő meg futva a hegyek közé menekült.

A mese arra tanít bennünket, hogy nem hálát, hanem inkább gyalázkodást kapsz a gonosztól, ha jól bánsz vele.

186. A fecske és a varjú

A fecske és a varjú versenyeztek egymással, hogy melyikük szebb. A varjú így szólt vetélytársához: „A te szépséged csak tavasszal virul, de az én testem ellenáll a télnek is.”

A mese bizonyítja, hogy a test kitartása többet ér a szépségnél.

187. A teknősbéka és a sas

A teknősbéka megcsodálta a repülő sast, és vágyakozott arra, hogy ő is repüljön. Odament hozzá, és kérte, hogy bármi áron tanítsa meg őt is. A sas azt

felelte, hogy ez lehetetlen; a teknősbéka azonban egyre csak a nyakára járt, és folyton kérlette. Végül is a sas felvette őt, de mikor a magasba emelkedett, ledobta egy sziklára, ahova lezuhanva halálra zúzta magát.

Sok nyakas ember nem enged az okosabbaknak, és saját magának árt.

188. A bolha és az atléta

Egyszer egy bolha ráugrott egy atléta lábára, majd ugrásra készen belecsípett. Az atléta feldühödött, és nekikészült, hogy körmeivel teljes erejével agyonnyomja a bolhát. Az azonban a test lendületétől elugrott, és elkerülte a halált. Az atléta ekkor sóhajtva így szólt: „Ó, Héraklész, hogyan fogsz segíteni versenytársaimmal szemben, ha a bolha ellen is csak így állsz mellettem?”

A mese bizonyítja, hogy nem kell a legkisebb és veszélytelen dolgokban egyenesen az isteneket hívni segítségül, hanem csak a nagyobb ügyekben.

189. A papagáj és a macska

Egy ember papagájt vásárolt, és házában elengedte, hogy ott éljen. A madár élt is a szabadsággal, felszállt a tűzhelyre, rátelepedett, és vidáman rikácsolt. A házi macska csodálkozva kérdezte meg tőle, hogy kicsoda, és honnan érkezett. A papagáj így felelt: „A gazda épp most vásárolt meg.” „Ejnye, te szemtelennek szemtelenje – szólta a macska –, alig vagy még itt, máris így kiabálsz, mikor nekem, aki a házban születtem, nem engedik meg ezt a gazdáim, hanem, ha ilyet teszek, bosszúsan elkergetnek.” A papagáj azonban így felelt neki: „Menj csak innen, nem egyformán bosszankodnak ugyanis uraink az én hango-
gom és a tied miatt.”

A mese a gyalázkodó emberre illik, aki mindig vádaskodni próbál mások ellen.

190. Az együtt vándorló ember és orosz- lán

Egy oroszlán együtt vándorolt egy emberrel. Egyszer csak az ember rákiáltott: „Hatalmasabb lény az ember az oroszlánnál!” Az oroszlán meg: „Hatalmasabb az oroszlán!” Ahogy továbbmentek, az ember rámutatott azokra a faragott oszlopokra, amelyeket emberek készítettek, s úgy ábrázolták rajtuk az oroszlanokat, hogy alá vannak vetve az embereknek, és így szólta: „Látod, hol vannak az oroszlanok?” Az oroszlán azonban így válaszolt: „Ha az oroszlanok tudnának faragni, sok embert látnál az oroszlanok alatt.”

Vannak, akik azzal dicsekszenek, amihez nincs erejük.

191. A kutya és a kagyló

Egy kutya, amelyiknek szokása volt felfalni a tojásokat, meglátott egy kagylót; kitérítette száját, s egyszerre lenyelte, mert azt hitte, hogy az is tojás. De megfájdultak a belei, és kínlódva így szólta: „Megérdemelten szenvedek, mert minden kerek dolgot tojásnak hittem.”

A mese arra tanít bennünket, hogy akik meg gondolatlanul fognak a dolgokhoz, önmaguknak ártanak oktalanságukkal.

192. A két kakas és a sas

Két kakas harcolt a tyúkokért, s az egyik leverte a másikat. A megvert kakas egy árnyékos helyen húzta meg magát, a győztes pedig felrepült, és a ház tetőjén harsányan kukorékolta. Egy sas azonnal lecsapott rá, és elragadta őt. A másik meg, amelyik elrejtőzött a homályban, ettől kezdve nyugodtan élhetett a tyúkokkal.

A mese bizonyítja, hogy az Úr ellene van a gögösöknek, de kegyes az alázkodóakhoz.

193. A szúnyog és az oroszlán

A szúnyog odaszállt az oroszlánhoz, és így szólt hozzá: „Nem félek téled, hiszen nem is vagy erősebb nálam; ha pedig nem, mi a te hatalmad? Hogy karmolsz a körmeiddel, és harapsz a fogaiddal? Ezt a férfival veszekedő asszony is megteszi. Én erősebb vagyok nálad. Ha akarod, keljünk harcra.” Ezzel trombitálni kezdett, rászállt az oroszlán képére, s ott csípte meg, ahol az orra körül szőrtelen volt. Az oroszlán pedig saját karmaival marcangolta magát, annyira felbőszült. A szúnyog meg, miután legyőzte az oroszlánt, trombitálva és diadaléneket zümögve elrepült. Ekkor beleakadt a pók hálójába, és halála előtt kesereghetett azon, hogy a legnagyobbakkal megküzdött, s egy hitvány lénytől, a póktól vész el.

A mese azokra illik, akik legyőzik a legnagyobbakat, és a kisebbektől szenvednek vereséget.

194. A kutya, a róka és a kakas

A kutya és a kakas barátságot kötöttek egymással, és együtt vándoroltak. Az éjszaka beálltakor egy berekhez értek; a kakas felszállt a fára, és az ágak közt telepedett le, a kutya pedig lent, a fa tövében aludt. Ahogy múlt az éjszaka, és hajnalodni kezdett, a kakas szokása szerint nagyot kukorékolt. A róka meghallotta ezt, s mert fel akarta falni őt, odajött, megállt a fa alatt, és felkiáltott hozzá: „Derék madár vagy, és hasznos az embereknek. Gyere le, hogy énekeljük az éjszakai éneket, és mindketten felüdüljünk.” A kakas azonban gyanút fogva így felelt: „Menj, barátom a fa

tövéhez, és szólj a kapusnak, hogy verje meg a fát.” A róka odament, hogy szóljon, de a kutya máris előugrott, megragadta és szétszaggatta őt.

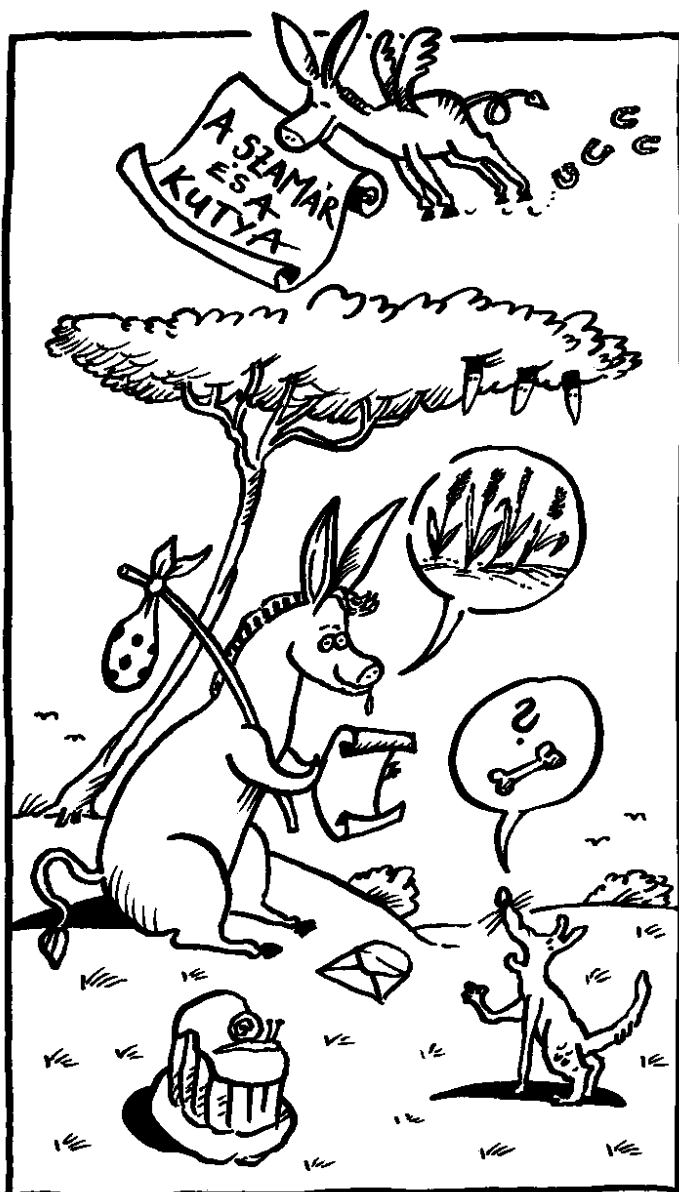
A mese bizonyítja, hogy az okos emberek, ha valami baj közeledik feléjük, könnyen állnak bosszút ellenségeiken.

195. Az oroszlán, a farkas és a róka

A kivénhedt oroszlán betegen feküdt a barlangjában. A róka kivételével az összes többi állat megjelent királyuk látogatására. A farkas megragadta a jó alkalmat, és bevádolta az oroszlán előtt a rókát, hogy az semmire se becsüli mindnyájuk uralkodóját, és ezért nem jött meglátogatni őt. Ebben a percben megérkezett a róka, és még hallotta a farkas utolsó szavait. Az oroszlán már rá is bődült, de a róka alkalmat kért a védekezésre. „Ugyan kicsoda volt annyira hasznodra az egybegyűltektől – szolt –, mint én, aki fűhöz-fához szaladgáltam, hogy gyógyításod módját az orvosoktól kikérdezzem, és megtanuljam?” Az oroszlán ráparancsolt, hogy mondja el azonnal a gyógymódot, mire ő így felelt: „Ha a farkast élve megnyúzod, és a bőrét azon melegen magadra teríted.” Már ott is feküdt kiterítve a farkas, és a róka nevetve szolt: „Íme, nem rosszindulatra kell indítani az uralkodót, hanem jóindulatra.”

A mese bizonyítja, hogy a más ellen mesterkedő saját csapdájába esik.

196. Az üsző és az ökör

Mikor az üsző látta az ökröt munkája közben, sajnálkozott annak fáradtságán. Beköszöntött azonban az ünnep, az ökröt pihenni engedték, az üszőt pedig megfogták, hogy levágják. Az ökr ennek láttán vidáman így szólt: „Üsző, azért nem kellett dolgoznod, hogy a kellő időben levágjanak.”

A mese bizonyítja, hogy a henyére veszély vár.

197. A búbos pacsirta

A búbos pacsirta csapdába esett, és így jajveszékelt: „Jaj nekem, én szerencsétlen és nyomorult madár! Nem loptam el senki aranyát, sem ezüstjét, se más értéket, egy kis gabonamag hozta rám a halált.”

A mese azokra vonatkozik, akik csekély haszonért nagy veszedelmet vállalnak magukra.

198. A szamár és a ló

A szamár boldognak mondotta a lovat, amiért bőkezűen és gondosan táplálják, míg ő még zabból sem kap eleget, és rengeteget kell fáradoznia. Ezután azonban háború tört ki: a ló fegyveres katona szállt fel, mindenfelé vágatott vele, sőt az ellenség közé is benyomult – s a végén a ló ott hevert sebesülten. Ekkor a szamár megváltoztatta a véleményét, és sajnálni kezdte a lovat.

A mese bizonyítja, hogy nem kell irigyelni az uralkodókat és a gazdagokat, hanem – fontolóra véve a

rájuk háruló irigységet és veszedelmet – inkább a szegénységet kell előnyben részesíteni.

199. A sas

Egy magas szikla csúcsán ült a sas, és nyúl után fűrkészett, hogy zsákmányul ejtse. Ekkor egy ember rálőtt íjával; a nyíl a sasba fúródott, s a vége a tollakkal a szeme előtt állt meg. Ahogy meglátta ezt a sas, így szólt: „Kétszeres fájdalom számomra az, hogy saját tollaimtól kell meghalnom.”

A mese bizonyítja, hogy szörnyű az, ha valakit hozzátartozói döntenek veszedelembe.

200. A gida és a bak

A gida egyszer így szólt a bakhoz: „Apám, te nagyobb és gyorsabb vagy a kutyáknál, s ezenfelül még nagy agancsod is van, amellyel védekezhetsz. Miért félsz hát tőlük?” A bak nevetve így felelt: „Igazat mondasz, gyermekem. De azt az egyet tudom, hogy ha kutyaugatást hallok, azonnal – magam sem tudom, hogyan – futni kezdek.”

A mese bizonyítja, hogy semmiféle buzdítás nem teszi bátorrá azokat, akik természetből fogva gyávák.

201. A pásztor és a farkas

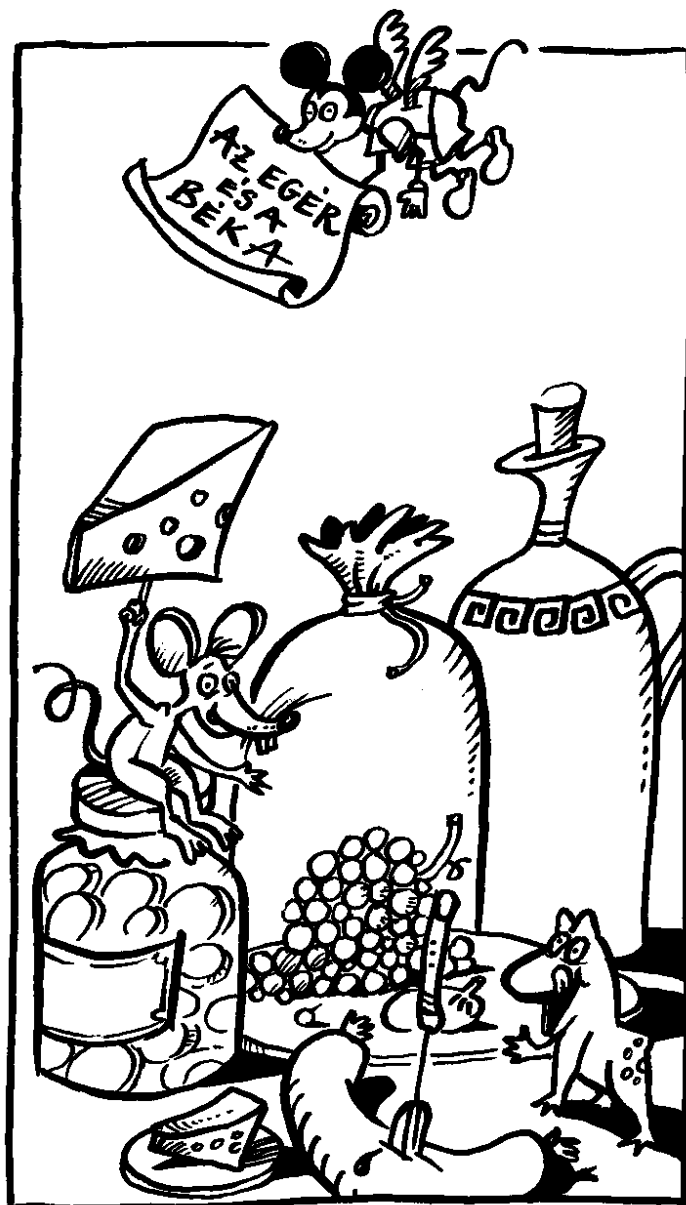
A pásztor újszülött farkaskölyköt talált, felszedte, és együtt nevelte a kutyáival. Mikor azután felnőtt, ha valamelyik farkas juhot rabolt, a kutyákkal együtt ő is üldözőbe vette. Ha a kutyák nem tudták elfogni a farkast, és visszafordultak, ő tovább követte, míg utolérte, és mint farkas, részt kapott a zsákmányból; azután ő is visszatért. Ha pedig nem akadt farkas, amelyik kívülről rabolt volna juhot, ő maga titokban megölte valamelyiket, s a kutyákkal együtt felfalta, míg egyszer a pásztor gyanút nem fogott, s mikor rájött a titokra, felakasztotta egy fára, és így végzett vele.

A mese azt bizonyítja, hogy hitvány természet nem tűr jó erkölcsöt.

202. Az íjász és az oroszlán

Egy tapasztalt íjász elment a hegyekbe vadászni. Minden állat elmenekült előle, ahogy meglátta, egyedül az oroszlán hívta ki viadalra. Az íjász nyilával meglötte az oroszlánt, és így szólt: „Nesze, lásd, milyen a hírnököm, és utána majd én is neked megyek.” Az oroszlán rémülten megfutamodott. A róka buzdította, hogy álljon helyt, és ne meneküljön, de az oroszlán így felelt: „Barátom, nem fogsz beugratni engem. Ha már a hírnöke is ilyen keserves, nem tudok megállni előtte, mikor ő maga jön ellenem.”

A mese bizonyítja, hogy kerülni kell azokat, akik távolról árthatnak.

203. *A hattyú*

Egy gazdag ember ludat és hattyút nevelt együtt, de nem ugyanabból a célból: az egyiket éneke miatt, a másikat asztala számára. Mikor pedig a lúdnak el kellett szenvednie azt, amiért nevelték, történetesen éjszaka volt, és a sötétség miatt nem tudták megkülönböztetni őket egymástól. A hattyú, amelyet a lúd helyett elvittek, ekkor halotti énekbe kezd; és énekével jelzi természetét, a haláltól meg is menekül dalával.

A mese bizonyítja, hogy a művészet sokszor elődázza a véget.

204. *A gyerek, az apa és a festett orosz- lán*

Egy félénk öregembernek egyetlen fia volt, aki szerette a vadászat nemes foglalkozását. Az öreg egyszer azt álmodta, hogy a fiút oroszlán pusztítja el. Félt, hogy az álom valóra válik, ezért szép és magas épületet emeltetett, fiát pedig oda zárta, és ott őriztette. A házban a fiú gyönyörködtetésére mindenféle

állatot festetett, köztük volt az oroszlán is. A fiú azonban annál bánatosabb lett, minél többet nézegette az állatokat. Egyszer aztán az oroszlán képe elé állt, és így szólt: „Te átkozott állat, miattad, az atyám hamis álma miatt zártak be ebbe a házba, mint egy börtönbe! Mit csináljak veled?” Így szólt, és kezével a falra vágott, hogy kiüsse az oroszlán szemét. Ekkor azonban szálla fúródott az ujjába, amitől daganat és gyulladás támadt rajta egészen az ágyékáig, s a keletkező láztól hamarosan meghalt. Így az oroszlán valóban elpusztította a fiút, akinek semmit sem használt apja csele.

A mese bizonyítja, hogy senki sem menekülhet a végzet elől.

205. A lakomázó kutya

Egy ember lakomát készített, és meghívta rá jó barátját; kutyája meg egy kutyabarátját hívta meg, mondván: „Barátom, jöjj, lakomázz itt velem.” A kutya el is jött, s mikor meglátta a nagy lakomát, megállt, és így elmélkedett: „Hej, mekkora boldogság vár itt engem. Váratlanul jutott osztályrészemül, s most pukkadásig eszem magamat.” Ezt forgatta fejében a kutya, farkát csóválgatta, és rátekintett barátjára, aki meghívta őt a lakomára. A szakács azonban meglátta, ahogy farkát ide-oda csóválgatta, elkapta a lábát, és kidobta az ablakon. A kutya lepottyant, és üvöltve elmenekült. Mikor aztán a többi kutya találkozott vele, és megkérdezték tőle: „Hogyan lakomáztál?” – így felelt nekik: „A mér-

téktelen ivástól úgy lerészegedtem, hogy azt sem tudom, milyen úton jutottam ki.”

A mese bizonyítja, hogy nem kell bízni azokban, akik semmit sem teljesítenek.

206. Az öszvér

Az árpán meghízott öszvér ugrándozott, és ezt kiáltotta: „Apám a gyors futású ló, és én egészen hozzá hasonlítok.” Egyszer azonban szükség lett rá, és az öszvér futni kényszerült. Amikor aztán vége lett a rohanásnak, keserves állapotában rögtön visszaemlékezett arra, hogy számár volt az apja.

A mese bizonyítja, hogy ha az idő tekintélyhez jutat valakit, ne feledkezzék meg eredetéről, mert az élet bizonytalan.

207. A ló és a számár

Egy embernek volt egy lova és egy számara. Az úton mendegéltek, és a számár így szólt a lóhoz: „Vegyél át valamit a terhemből, ha azt akarod, hogy kibírjam.” A ló azonban nem hallgatott rá. A számár összerogyott, és a fáradtságtól kimúlt. A gazda erre minden terhet a lóra rakott, és ezen felül még a számár bőrét is. A ló kétségbeesetten kiáltotta: „Ó, én szerencsétlen! Mi lett velem, nyomorulttal? Nem akartam egy kis terhet átvállalni, s íme mindent cipelnem kell, ráadásul még a bőrt is.”

A mese bizonyítja, hogy ha a nagyok összefognak a kicsikkel, az mindkettőjük javára válik az életben.

208. A féreg és a róka

A sárban lakó féreg előbújt a felszínre, és így szólt az állatokhoz: „Gyógyszerekhez értő orvos vagyok, akár az istenek orvosa, Paión.” „Ha másokat gyógyítasz – szólt erre a róka –, miért nem gyógyítottad meg magadat, te sánta?”

A mese bizonyítja, hogy ha nincs kéznél a bizonyítás, minden beszéd hiábavaló.

209. A beteg holló

A beteg holló így szólt az anyjához: „Anyám, könnyörögj az istenhez, és ne szomorkodj.” Mire azt a választ kapta: „Ugyan melyik isten könnyörül meg rajtad, gyermekem? Melyiküktől nem loptad még el az áldozati húst?”

A mese bizonyítja, hogy azok, akiknek sok ellenségük van az életben, nem találnak barátot a bajban.

210. A katona és a hollók

Egy gyáva ember háborúba ment. Mikor egyszer a hollók megszólaltak, letette a fegyvereit, egy darabig várakozott, aztán felvette, és továbbmenetelt. Amint újra megszólaltak, megint megállt, de végül így szólt: „Károglatok csak, ahogy tudtok, belőlem ugyan nem esztek.”

A mese a nagyon gyáva emberre vonatkozik.

211. A kígyó farka és tagjai

A kígyó farka fellázadt a feje ellen, mert úgy vélte, hogy a sorrenddel ellentétben neki kell vezetnie, nem pedig engedelmeskednie. Így magához ragadta a vezetést, de mert esztelenül mozgott, saját magát is tönkretette, és összetörte a fejet is, amely arra kényszerült, hogy természetellenesen a vak és süket részeket kövesse.

A mese bizonyítja, hogy így járnak azok, akik mindenben kényük-kedvük szerint intézik az államügyeket.

212. A szamár és a kutya

A szamár és a kutya együtt vándoroltak. Találtak a földön egy lepecsételt levelet; a szamár felvette, feltörte a pecsétet, széthajtotta, és felolvasta, hogy a kutya is hallhatta. Takarmányról szólt a levél, szénáról, árpáról

és polyváról. A kutya kedvetlenül hallgatta a felsorolást, s aztán rászólt a számárra: „Menj lejjebb, kedvesem, egy kicsit, nem találsz valamit húsfélékről és csontokról?” A számár végigment az egész levélen, de nem talált semmi olyasfélét, amire a kutya vágyakozott. Erre így fakadt ki a kutya: „Dobd a földre ezt a vacakot, barátom, hiszen nincs benne semmi hasznavehető dolog.”

213. Az oroszlán, Prométheusz és az elefánt

Az oroszlán sokszor szemére hányta Prométheusznak, hogy nagynak és szépnek alkotta meg őt, állkapcsát fogakkal fegyverezte fel, lábait karmokkal erősítette meg, és hatalmasabbá tette őt a többi állatnál. „És mégis – tette hozzá –, bár ilyen vagyok, félek a kakastól.” Prométheusz azonban ezt felelte: „Mit okolsz engem hiábavalóan? Mindenem a tied, amit csak meg tudtam alkotni; lelked csupán ebben az egy dologban silány.” Az oroszlán siratta magát, átkozta gyávaságát, és végül elhatározta, hogy meg fog halni. Ez volt a szándéka, mikor találkozott az elefánttal; üdvözölte, és megállt, hogy elbeszélgeszen vele. Mikor látta, hogy az folyton mozgatja a fülét, megkérdezte: „Mi bajod, miért nem áll meg egy percre sem a füled?” Az elefánt pedig, amint éppen körülötte zümmögött egy szúnyog, így felelt: „Látod azt a pici, zümmögő valamit? Ha az belemegy a fülembe, végem van.” Az oroszlán erre így szólt: „Mi-

ért kellene hát meghalnom, mikor annyival szerencsésebb vagyok az elefántnál, amennyivel nagyobb a szűnyognál a kakas?”

Látod, mekkora ereje van a szűnyognak, hogy még az elefántot is meg tudja félemlíteni.

214. A farkas és a kutya

A farkas meglátott egy nyakörvvel megkötött hatalmas kutyát, és megkérdezte: „Ki az, aki téged így megkötött és ilyen nagyra nevelt?” „Egy vadász” – felelte az. „De ezt már nem tűrné el egy farkas. Jobb nekem az éhség, mint a nyakörv súlya.”

Nem szabad a bajokban sem feladni a harcot.

215. Az ember és a tücsök

Egy szegény ember sáskákra vadászott, mikor megfogta a szép hangú, ciripelő tücsköt, és meg akarta ölni. A tücsök azonban így kérlelte: „Ne ölj meg engem hiábavalóan. Nem bántom a kalászt, a hajtásoknak sem ártok; szárnyam és lábam összeérintve kellemes hangzatú dalokat énekelek, s így gyönyörködtetem a vándorokat. A hangomon kívül semmit sem találsz bennem.” Az ember pedig ennek hallatára elbocsátotta őt.

216. A földműves és a szamarak

Egy földműves, aki vidéken öregedett meg, és sohasem járt a városban, biztatta övéit, hogy nézzék meg a várost. A háziak befogták a szekérbe a szamarakat, és így szóltak: „Hajts csak, ezek a szamarak beszállítanak téged a városba.” Útközben azonban sötét vihar kerekedett, a szamarak eltévedtek, és egy szakadékos helyre vetődtek. Az öreg pedig, látva a veszedelmet, így kiáltott fel: „Ó, Zeusz, mit vétettem ellened, hogy így kell elpusztulnom, még hozzá nem dicső lovak, sem derék öszvérek, hanem hitvány szamarak miatt?!”

Jobb szépen meghalni, mint gyalázatban élni.

217. A hajós és a fia

Mesélik, hogy egy hajósna volt egy fia, és azt akarta, hogy tanulja ki a grammatikát. Ezért beadta egy iskolába. Mikor elég időt töltött el ott, feljutott a grammatika csúcsára. Ezután a fiú így szólt apjához: „Apám, íme, az egész grammatikát pontosan megtanultam, de a retorikát is meg akarom ismerni.” Ez tetszett az apjának, és ismét beadta az iskolába; tökéletes rhétor is lett belőle. Néhány nap múlva atyjával és anyjával együtt étkeztek házukban, és a fiú dicsekedett atyjának és anyjának, hogy milyen járatos a grammatikában és retorikában. Az apa erre így szólt a fiához: „Hallottam a retorikáról, hogy az minden tudomány kincsháza, ahogy a boldog Aptésztosz is írja; add hát próbáját a tudományodnak.” A megkér-

dezett ifjú így felelt: „Szétosztom ezt a szárnyast, ahogy a grammatika rendeli, és így megmutatom nektek, hogy a grammatika valóban kiválóbb a többi tudománynál.” Felszelte a szárnyast, és így szólt: „Neked adom a fejet, atyám, mert feje vagy a háznak, és mindenben parancsolsz nekünk. Neked pedig, anyám, ezeket a lábakat juttatom, mert egész nap sok a dolgod, és szaladgálsz a házban; lábak nélkül nem mész semmire. Ez a holttest pedig nekem marad, mivel semmi kellemes nincs az életben, hogy élvezzek valamit a sok tanulásból.” Ezzel falni kezdte a szárnyast. Apja azonban feldühödve kapta el előle, és két részre osztva így szólt: „Az előbb nem akartam magam szétosztani ezt a szárnyast, de most igen, mégpedig úgy, hogy az egyik felét én eszem meg, a másikat pedig anyád. Te meg edd azt, amit a retorikáddal szereztél.”

Így járják meg azok, akik ravasz és cselszövő beszédekkel szédítenek az életben.

218. Az egér és a béka

Egyszer, amikor még egy nyelven beszéltek az állatok, az egér barátságot kötött a békával, meghívta őt lakomára, és bevitte egy gazdag ember kamrájába, ahol volt kenyér, sajt, méz, füge, és ami csak jó falat, és biztatta: „Egyél csak, béka, amiből akarsz.” A béka viszonzásul így szólt hozzá: „Jöjj velem, és te is töltekezz az én javaimból. De hogy ne szálljon meg a félelem, összekötöm a lábadat az én lábam-

mal.” Összekötötte hát a béka az egér lábát a saját lábával, beleugrott a tóba, és magával húzta a hozzábilincselte egeret is. Az fuldokolni kezdett, és így szólt: „Engem megölsz, de egyvalaki bosszút fog állni érted.” Egy ölyv meglátta az úszó egeret, lecsapott rá és elragadta. Vele együtt vonszolódott azonban a béka is, és így mindkettőjüket szétszaggatta.

A barátok gonosz terve saját magukra is veszélyt hoz.

219. A kutyakölyök és a békák

Egy vándor kölyökkutyája a szüntelen úttól és a nyári melegtől kimerülve estefelé leheveredett aludni egy tó partján a harmatos fűben. Ahogy elaludt, a közelben levő békák szokásuk szerint egyszerre brekegni kezdtek. Felébredt, és nagyon bosszankodott. Azt hitte, hogy ha odamegy a víz mellé, és ráugat a békákra, elhallgatnak, és aztán nyugodtan tud aludni. De amikor többszöri kísérlet sem használt semmit, eltávozott, és haragosan így szólt: „Ostobább lennék nálatok, ha ilyen zajos és kellemetlen lényeket illedelemessé és kedvessé próbálnék tenni.”

A mese arról szól, hogy a gögös emberek sem tördnek embertársaikkal, még ha ezerszer buzdítják is őket erre.

Aiszóposz és meséi

Az ókori görög irodalom töredékességében is ragyogó hagyatékában első pillantásra csak szerény hely illeti meg az aiszóposzi meséket; igénytelen rövidségük, egyszerűségük nem versenyezhet a fényes, kiemelkedő egyéni teljesítményt képviselő művekkel. E látszólag igen szerény műveknek azonban (ha itt el is tekintünk későbbi nagy világirodalmi hatásuktól, utóéletüktől) megvan a maguk jelentősége, el nem hanyagolható szerepe az ókori irodalom, sőt általában az antik művelődés történetében. Az aiszóposzi mesék ugyanis szinte az egyetlen nagyobb szabású (legalábbis: nagyobb mennyiségű) emléket jelentik az ókori görög nép „írástalan irodalmá”-nak, a több szempontból is sajtóságos ógörög folklórnak, s e mesék azon a történeti fokon rögzödtek meg, amint az „írástalan irodalom” éppen átlép az írásos irodalomba. A mesék történetének kezdetei az emberi őstörténet homályában vesznek el. Minden népnek vannak meséi, különösen ha a mese fogalmát kissé tágabban értelmezzük. A mesének az a fajtája azonban, amelyet „aiszóposzi”-nak nevezünk, elég világosan meghatározható ezen a szélesebb területen belül.

Az aiszóposzi mesét általában úgy szokták meghatározni, hogy erkölcsi, tanító célzatú állatmese; ez nagyjából igaz is, mert az aiszóposzi mesék főszereplői többnyire állatok, amelyek emberi belátással rendelkeznek, és sok tekintetben emberi módon viselkednek, gyakran jellegzetes embertípusokat szemléltetnek meg – bár ugyanakkor általában belül

maradnak saját állati jellegzetességeik körén, viselkedésük eléggé természetű. Vannak azonban az aiszóposzi meséknek ezen túlmenő s ennél fontosabb sajátosságai is. Mindenekelőtt feltűnő a szorosabban vett „meseszerű” elemek és a jellegzetes „mesehangulat” szinte teljes hiánya; formai szempontból pedig azonnal szembetűnik a rövidség, tömörség, a lényegre szorítkozó, kihegyezett, csattanóra felépülő szerkesztés. Az aiszóposzi mesét nem kell és nem is lehet hosszasan elmesélni, ráérő és elbűvölt, a valóságról elfeledkező hallgatók körében; természetes helye az élet sodrában van, gyorsan és szellemesen vetik be a beszélgetésbe, gyakran úgy, mint egy találó, átütő hatású viccet vagy anekdotát.

Az „aiszóposzi” mesék hamarabb jelennek meg a görögség életében és irodalmában, mint maga Aiszóposz. Homérosznál, a lényegében még az arisztokrácia világát tükröző eposzban a köznép szempontjainak figyelemre méltó jelentkezései ellenére sem találkozunk még ilyen jellegű – formájukban, tartalmukban egyaránt népi – mesékkel. Hésziodosz azonban, a boiótiai parasztság képviselője, már egy állatmesével védi és hirdeti igazságát a jogot elcsavaró arisztokrata bírakkal szemben. A csaló és sólyom története, ez a nem teljesen kifejtett, inkább utalásként, példázatként felhozott kis életkép, az európai irodalom első állatmeséje:

Most a hatalmasnak mondom, ha megérti, mesémet.
Így szólt egykor a sólyom a tarkanyakú csalóanyhoz,
Míg a magasban a felhők közt karmába ragadta,
S az szálnalmas hangon sírt, szenvedve a horgas

Karmok közt, de kemény szóval támadta a sólyom:
„Ó, nyomorult, mit nyögsz? Az tart, aki sokkal erősebb,
S dalnok vagy bár, arra cipellek, amerre akarlak,
Mígnem elengedlek, vagy rád éhezve bekaplak.
Balgatag az, ki erősebbel mer szembeszegülni,
Úgysem győz, csak a szégyenhez még bánata társul.”

– Szólt a sebes sólyom, szárnyát szélesre kitérve.

(Trencsényi-Waldapfel I. ford.)

Nem sokkal később Arkhilokhosz, a forradalmakkal terhes korszak jellegzetes költője, az iambosz műfajának megalapítója ugyancsak az állatmesét használja fel mondanivalójának kifejezésére. Volt apósjelöltjét, Lükambészt, aki ünnepélyes ígéretét megszegte, s leánya kezét másnak adta, a róka és a sas ismert meséjével támadja: elmondja a sas történetét, aki barátságot fogadott a rókával, de aztán álnokul elpusztította annak kölykeit. A mese a hitszegő megérdemelt bűnhődésével végződik – ugyanez a sors vár Lükambészre is. A támadás hatásos lehetett, s alighanem beteljesedett, amivel a költő fenyegette Lükambészt: „Egész város rajtad nevet” – sőt, ha a hagyománynak hihetünk, a csúffá tett Lükambész leányával együtt felkötötte magát. A másik nevezetes példa Arkhilokhosz költészetében a majom és róka meséje; a hiúsága miatt pórul járt majom esete figyelmeztetett mindenkit, aki az arisztokratikus fennhéjázást, a hanyatló arisztokrata életformát akarta „majmolni”.

A mesék hasonló szerepével sok további esetben találkozunk az archaikus és klasszikus kori görög-

ségnél. Szolón politikai költészetében – amely közvetlenül ható közéleti erőként érvényesült Athén történetében – szintén találunk utalást az állatmese felhasználására. Egy-egy ilyen utalás a maga rövidségében is alkalmas volt arra, hogy növelje a felszólalás szemléletességét, hatását, meggyőző erejét. A szolóni említés világosan mutatja egyben az állatmese közismert és közkedvelt voltát is. A szicíliai kardalköltő, Sztészikhorosz, ugyancsak „aiszóposzi” mesével figyelmezteti a himerai népet Phalarisz zsarnoki terveire, és szólítja fel őket szabadságuk megvédelmezésére. Lehetne még szaporítani a példákat, de a lényeg az eddigiekből is világos. Már az archaikus korban hangsúlyozott társadalmi-politikai mondanivalójuk van ezeknek a meséknek: valósággal fegyverként használják fel őket, többnyire nyilvános vitákon, gyűléseken, s jelentésük, célzatuk nemcsak szemléletesen, meggyőzően, de teljes világossággal, nyíltan, minden leplezés nélkül mutatkozik meg. (Az a felfogás, hogy az állatmesék a rabszolgák burkolt kritikáját juttatták kifejezésre uraikkal szemben, csak a római korban, Phaedrus költészetében jelenik meg, s nem felel meg a korai és klasszikus görögség viszonyainak.) Ami e mesék beállítottóságát, morálját illeti, szinte kivétel nélkül a köznép hangja szólal meg bennük, többnyire a korai demokratikus ideológia egyszerű, közvetlen, de már tudatosult formájában.

Bár a ránk maradt görög mesegyűjtemények több évszázad termését gyűjtik össze, törzsanyaguk egységes, jellegzetes vonásokat mutat. Akár állatok, akár emberek a szereplők, ezek a mesék a névtelen kisemberek, az egyszerű nép világát tükrözik, nem-

csak szereplőikben és helyzeteikben, hanem egész felfogásukban is. Ennek a világnak nem sok köze van a szorosabb értelemben vett „mesevilághoz”, a számunkra is jól ismert népmesék világához: ez a minden varázsos hangulatot nélkülöző világ reális, sőt közönséges, hiányzanak belőle a csodák. A mesék csattanósan, sokszor tréfásan kiélezettek, de általában nem derűsek és vidámak. Nyomasztó élmények, kemény tapasztalatok alapozzák meg azt az illúziómentes valóság szemléletet, amely annyira jellemző az aiszóposzi mesékre. Ez a szemlélet elég sötétben látja a világot, de nem ijed meg, és nem húzódik vissza tőle. Mindenütt veszedelem leselkedik, csak az állandó éber készenlét tarthat fenn; a vigyázatlan súlyosan lakol hibájáért. Sokszor hangzik fel a mesékben az „Ó, én szerencsétlen!” és „Megérdemteltem sorsomat!” – felkiáltás, ez a végső önkritika, mikor a bajba jutottak felismerik botlásukat, amely pusztulásba vitte őket. Ebben a légkörben a védekezés és önmegtartás vágya uralkodik; számtalanszor hangsúlyozzák, hogy az oktan nagyravágyás bajt okoz, kis dolgokért is nagy veszedelemben kerülhetünk, aki többfelé kapkod, két szék közt a pad alá kerül, az egyik baj elől futva gyakran még súlyosabba ütközünk – és így tovább. Jól ismert, sőt unalmas közhelyek ezek ma – a nehéz életű nép mindennapi tapasztalatainak kincset érő általánosításai voltak annak idején.

A mesék törzsanyagát létrehozó és hordozó alacsony sorú, gyakran elnyomott helyzetű rétegek körében nyilván nagyon gyakori és fájdalmas tapasztalat igazolta azt is, hogy a hatalmasokkal nem jó közelebbi összeköttetésbe kerülni; általában a hatal-

masok mohóságát és kíméletlenségét sokszor leplezik le a mesék. Ebben a nehéz világban a veszélyekkel szemben a gyakorlatias ész és ügyesség jelenti a leghatásosabb fegyvert. (Jellemzően mutatkozik meg ez a róka gyakori szereplésében, amely ennek a tulajdonságnak az első számú képviselője a mesékben.) A harcos, bátor ellenállásra való buzdítás ritkán szólal meg nyíltan a mesékben; de ritka a megalázó megalkuvás is. Az egyenesség, őszinteség, baráti hűség, összetartás magasra értékelt tulajdonságok, megsértésük nagy bűnnek számít. A nagyzolás, kérkedés, hiúság, hazugság és kapzsiság viszont sokszor és kíméletlen kipellengérezésben részesül. Minden pesszimizmus ellenére is többször hangot kap a remény, hogy a gonoszság végül mégis elnyeri büntetését, és a gyengék fölött nem mindig győz a hatalmas.

Érdekes vonása a meséknek, hogy erkölcsük – legalábbis a mesék fejlődésének döntő szakaszában – tisztán emberi; ez az erkölcs – kevés, általában korai maradványokat őrző eset kivételével – nem támaszkodik különösebb vallásos szentesítésre, de annál inkább a közvetlen, gyakorlati tapasztalatokra és az ezeken alapuló józan belátásra. Magukra utalt emberek erkölcsé ez, akik nem nagyon számítanak felsőbb hatalmak segítségére. „Segíts magadon, Isten is megsegít!” – ez lehetne a mottója nem egy mesének. Jellemző, hogy a népmesei világban egyébként hitelesként érvényesülő mágiával szemben itt teljes az elutasítás. Néhány mesében már szkeptikus, gúnyos hang is megszólal a vallási hiedelmekkel (elsősorban a jóslással) szemben, sőt

előfordul, hogy az istenekből (elsősorban Hermész-ből) is tréfát űznek.

A mesék tehát magukon viselik annak a társadalmi-történeti helyzetnek a bélyegét, amelyben kialakultak. Olyan emberek érzéseit és gondolatait tükrözik, akik elnyomottan élnek, de az élet nem tudja elnyomorítani őket, a nehéz helyzet edzi és neveli is ezeket az embereket, tele vannak gyakorlatiassággal, józansággal, ravaszsággal, s rendkívül erős bennük az igazságosság iránti igény. Ebben az elsősorban morális síkon megfogalmazott követelésben jelenik meg vágyuk a jobb sors, a szabadabb élet iránt. Az egész mesegyűjtemény magán viseli a jegyeit annak a nagy eszmei áramlatnak, a jog és igazság követelésének, amely kísérte és segítette az archaikus kor lendületes fejlődését: azt a folyamatot, amely a rendezett poliszállamhoz, az egyre nagyobb tömegek igényeit kielégítő, életét rendező törvényhozásokhoz, és végül a fejlődés csúcspontjaként a demokráciához vezetett.

Ez a kialakulóban levő meseműfaj magától értetődő természetességgel lett állandó kifejezési eszköze, fegyvere a létért való harcban annak a felszabadított rabszolgának, akitől aztán az egész műfaj nevét kapta: Aiszóposznak.

Nagyon kevés az, amit biztosan, vagy legalábbis megközelítő valószínűséggel tudunk Aiszóposz személyéről. Alakját már korán legendák tömege vette körül, amely az ókor egész folyamán századról századra nőtt és terebélyesedett. Legendás élettörténete, a több változatban fennmaradt ún. Aiszóposz-regény, amely ránk maradt formájában a késői ókorból származik (sőt a bizánci időkben kapta a végső simí-

tásokat), bőségesen mesél a hányatott sorsú mese-mondó kalandjairól.

E szerint Aiszóposz phrûg (más változatokban: thrák vagy lûd) származású rabszolga Szamosz szigetén. A regény nyomoréknak és rútnak, sőt némának vagy dadogónak festi. Gazdája a régebbi adatokban bizonyos ladmón, a regényben Xanthosz, a híres, tekintélyes filozófus – valójában ostoba és fel-fuvalkodott ember. Aiszóposz csodás körülmények közt – a különböző változatokban a Múzsák, Iszisz vagy Tükhé segítségével – kapja meg a beszéd, illetve a mesélés képességét. Lazán összefüggő anekdoták sorozata mutatja be, hogyan győz a rabszolga természetes esze és humora filozófus-gazdája nagyképû, életidegen „bölcssége” fölött. Az ártatlan viccek mellett megjelennek itt nyersebb, az obszcenitásba átcsapó epizódok is, amelyek során pl. Aiszóposz elcsábítja gazdája feleségét. Ezután azonban emelkedik az elbeszélés szintje. A filozófusok lakomáin a rabszolga megoldja azokat a kérdéseket, amelyekkel szemben a bölcс Xanthosz csödöt mond. Végül a politika terére megy át a történet. A szamosziakat csodajel rémíti meg: egy ünnepélyen sas csap le a magasból, elragadja az állami pecsétgyûrût, és egy rabszolga ölébe dobja. A jellel sem a papok és jósok, sem a híres filozófus nem boldogulnak. Aiszóposz azonban, akit ezért a nép szabadsággal ajándékoz meg, megfejti, mit rejt a jövő; a szamosziakat szolgaság fenyegeti egy idegen király részéről. Ez azonnal be is igazolódik: megjelennek Kroiszosz lûd király alávetést követelõ küldöttei. Aiszóposz azonban, aki már a város vezetőjévé emelkedett, ráveszi a szamosziakat a követelés elutasítására.

Utána azonban önként Szardészbe utazik, ahol kibékíti és a szamosziak barátjává teszi a haragvó Kroiszoszt. Itt foglalja írásba híres meséit, és megajándékozza velük a királyt. Ezután ellátogat Babilónba, Lükurgosz király udvarába is. Itt hosszabb, de végre is szerencsésen végződõ udvari intrikák sorozatába bonyolódik. Keleti utazása után átmegy Hellaszba is, a regényen kívüli hagyomány (amelyet elsõsorban Plutarkhosz *A hét bölcс lakomája* címû mûvébõl ismerünk) szerint itt összekötésbe kerül Szolónnal és a többi bölcsekkal is, bejárja Korinthoszt, Athént stb. Kroiszosz küldötteként eljut Delphoiba is. Itt összeütközésbe kerül a lakosokkal: megsérti hiúságukat, s az irigy és feldühödött delphoibeliek úgy állanak rajta bosszút, hogy templomrablás hamis vádját emelik ellene, s megölik. Az igazságszolgáltatás azonban nem marad el: dögvész sújtja Delphoit, míg csak egy isteni jóslat parancsára az egész Görögországból összesereglett bölcsek vizsgálata tisztázza Aiszóposz emlékét, s a bûn kiengesztelésére a delphoiak emlékmûvel tisztelik meg, és hêrôszkultuszban részesítik a rehabilitált mesemondót.

Mi a történeti magja ennek a bonyolult, tarka történetnek, amelynek csak legfõbb mozzanatait tekintetük át az elõbbiekbén? Könnyebb azt megállapítani, mi bizonyosan legenda, mi került másodlagosan az Aiszóposzról szóló elbeszélésekbe, mint azt, hogy mit hagyhat meg mindebbõl a kritika történeti valóságként. Bizonyos például, hogy a babilóni udvari kalandok egyszerű átvételt jelentenek az elõ-ázsiai elbeszélõ irodalomból: eredetjük a jól ismert Ahikar-regényben olvasható, egyes mozzanatok történeti

személyekhez (pl. Biasz, Démoszthenész) fűződő események átvitele Aiszóposzra. Korai folklorisztikus vándormotívumoktól kezdve nyers, sőt trágár hangú bizánci fabliau-kig minden kor hozzátett valamit a maga elbeszéléskincséből a történeti maghoz – ha ugyan egyáltalán volt ilyen, mert nem egy kutató ezt is kétségbe vonta. Valóban igen kevés az, amelyet az Aiszóposz-regénynél korábbi és hitelt érdemlőbb források közölnek hősről. Életét a kronológiai hagyomány elég egyértelműen az i. e. VI. sz.-ra (annak első felére-közepére) rögzíti. Első komoly forrásunk, Hérodotosz, csak mellékesen tér ki Aiszóposzra (II. 134-135). A híres hetéra, Rhodópisz történeténél megjegyzi: „A szamoszi ladmónnak, Héphaisztopolisz fiának volt rabszolganője, rabszolgatársa Aiszóposznak, a mesemondónak. Az ugyanis szintén ladmóné volt, amint a következőből eléggé kiviláglik: mert mikor a delphoiak már sokszor kihirdették, hogy ki akarja felvenni a vérdíjat Aiszóposz életéért, senki más nem jelentkezett, csak ladmón unokája, egy másik ladmón vette fel; tehát Aiszóposz is ladmóné volt.” Hérodotosz sokáig Szamoszon élt, a körülményeket jól ismerte; közlése egyértelműen bizonyítja Aiszóposz történeti létezését, amit életrajzának legendás-mesés elemei miatt régebben sokszor kétségbe vontak. (Ez a negatív álláspont olyan előkelő ősökre tekinthet vissza, mint Luther és Vico; s az egész irány állásfoglalását jellemzi, hogy a nagy múlt századi filológus, Welcker, még idevágó tanulmányának is ezt a címet adta: *Aesop, eine Fabel*.) Hérodotosz sem mond azonban többet Aiszóposzról, mint hogy Szamoszban élt az i. e. VI. sz. közepe táján, ladmón rabszolgája volt, és

Delphoiban megölték, majd egy jóslat parancsára vérdíjat fizettek érte. Bár a továbbiakban az i. e. V. sz. folyamán sokszor említik Aiszóposzt (többnyire a népszerű tréfacsináló szerepében jelenik meg, de olyan misztikus elképzelésekkel is találkozunk, hogy az istenek visszaküldik az alvilágból) – mégis csak az i. e. IV. sz.-ban, Arisztotelésznél találunk néhány olyan utalást, amelyek közelebb vihetnek történeti személyiségéhez. Ezek az adatok első pillantásra keveset mondanak. A *delphoi állam* egyik töredékében (fr. 487 R) említi Aiszóposz meggyilkolását, és az ezt követő csapást; A *szamoszi állam*-ban pedig megjegyzi, hogy Aiszóposz „mesemondásával tekintélyre tett szert”. A *Rhétorika* egyik helyén (II. 20) ismerteti – mint a mesék szónoki felhasználásának nevezetes példáját Aiszóposz felszólalását a szamoszi népgyűlés előtt egy demagóg perében. Ezeknek az adatoknak a fontossága nemcsak abban áll, hogy bizonyítják Aiszóposz történeti létezését, hanem még inkább abban, hogy ezen túlmenőleg határozottan kiemelik közéleti-politikai szerepét is. Aiszóposz politikai eszköznek használta fel meséit, és meséivel lett közéleti szereplővé. Ez a tendencia kezdettől fogva megmutatkozik a görög állatmese történetében – „ezek a mesék politikai jellegűek voltak”, ahogy egy Arisztophanész-szkhion tömören és találóan megállapítja –, de úgy látszik, ez a tendencia éppen Aiszóposz működésében érte el csúcspontját. A kor viszonyai érthetővé teszik ezt: az i. e. VI. sz. Szamoszon az arisztokrata uralom bukásának, a demokrácia és a türannisz többször is változó uralmának kora, amely kedvező lehetőségeket kínált a felszabadult rabszolga érvényesülésének.

Kevésbé fogható meg, miben állt Aiszóposz szorosabban vett irodalomtörténeti szerepe. A késői hagyomány tudni véli, hogy ő maga írásba foglalta meséit. Ez se nem bizonyítható, se nem cáfolható teljes bizonyossággal. A mese esetenként már régebben is bekerült az írott irodalomba; egészében, mint új, önálló műfaj, itt jöhetett létre, de ténylegesen csak jóval később fogható meg. Mindenesetre az archaikus kornak épp ez a szakasza több új irodalmi műfaj – köztük a prózai műfajok nagy része! – kialakulásának és megszilárdulásának kora.

Aiszóposz hagyománybeli képében a kiemelkedő mesélő, népi előadóművész alakján túl egy önállóbb, alkotóbb egyéniséget láthatunk: nemcsak az ismert mesék talpraesett, szellemes alkalmazója, kitűnő előadója, hanem, úgy látszik, kivételes mértékben maga is alkot – vagy újjáalkot – meséket. Így jelenik meg pl. Platón egyik hivatkozásában is: „Ha ezt látta volna Aiszóposz, mesét csinált volna róla...” Aiszóposz közösségi tevékenységét a mesék kivételesen alkotói jellegű felhasználása, alkalmazása töltötte ki, s így érthető, hogy éppen az ő működése jelentette a döntő szakaszt a görög mese fejlődésében: az ő működése révén vált az állatmese önálló, saját jellegzetességgel bíró s valószínűleg már ekkor írásos, irodalmi műfajjá – *aiszóposzi* mesévé.

Ebből a szempontból lényeges mozzanatnak tekinthetjük azt a változást, amely a mesék elnevezésében az i. e. V. sz. folyamán megfigyelhető. Az addig speciális elnevezés nélkül (vagy néha libüai, szübariszi stb. név alatt) szereplő meséket szinte egy csapásra állandóan az „aiszóposzi” jelzővel említik – az esetek többségében olyan mesékkel

kapcsolatban, amelyek megvannak a később is Aiszóposz nevéhez fűzött mesegyűjtemények anyagában. Ezt a változást nehéz mással magyarázni, mint azzal, hogy a közelmúltban működött, nagy hatású alkotóegyéniség teljesítményének elismerése, számontartása nyilatkozik meg benne.

Erre a korszakra megy vissza – legalábbis alapformájában – az az Aiszóposz életéről szóló népkönyv, amelynek késői leszármazottját a késő antikora középkori Aiszóposz-regény formájában olvashatjuk. Valószínűnek látszik, hogy ez egyben a mesék első gyűjteménye is volt; ezek a mesék – ahogy annak idején már Lessing felismerte és hangsúlyozta – kezdetben mindig meghatározott alkalomhoz kötve jelennek meg, sőt annak köszönhetik létrejöttüket; Aiszóposz véleményét és tanácsait e mesék formájában közli. Egyes meséknél még a mai gyűjteményekben is felismerhető ez az eredeti összefüggés. Később azonban a mesék lassanként önállósultak, elszakadtak az Aiszóposz-életrajztól, még a klasszikus kor folyamán. (Az Aiszóposz-regénybe viszont a következő időkben sok olyan mese, anekdota stb. került be, amelynek az eredeti archaikus-klasszikus görög mesekincshez semmi köze.) Az aiszóposzi mesék első önálló írásos gyűjteményét, amelyről már biztos tudomásunk van, Démétriosz Phaléreusz, Arisztotelész tanítványa állította össze az i. e. IV-III. sz. fordulóján.

Nem követhető pontosan a hagyományozás útja, amelyen át ennek a gyűjteménynek (illetve általában a korai gyűjteményeknek) az anyaga a ránk maradt corpusokig, a bizánci kor nagyszámú (több mint száz!) kódexéig eljutott. Csak néha fogható meg

egy-egy láncszem: az első kézzelfogható darab egy mesegyűjteményből egy papiruszlelet (Pap. Rylands Nr. 28), amely az i. sz. I. sz.-ból származik. A századok folyamán ez a hagyomány elágazott: egyéni alkotók, ismert költők verses mesekönyvei jöttek létre az aiszóposzi anyag alapján, annak többé-kevésbé önálló alakításával és bővítésével; legkiemelkedőbbek és legismertebbek köztük a római Phaedrus és a görög Babriosz műve, az i. sz. I., illetve II. sz.-ból.

Az aiszóposzi mesék elterjedtségét és közkedvelt voltát lépten-nyomon tapasztalhatjuk a késő kori görög és latin irodalomban. Plutarkhosz, Lukianosz és a császárkori irodalom sok más – kiemelkedő vagy jelentéktelen – alakja egyaránt sokszor hivatkozik Aiszóposzra, idézi, felhasználja meséit. A meseíró megbecsülése csúcspontját éri el Julianus császár szavaiban, aki „a mese Homérosza, Thuküdidésze és Platónja” néven említi az egykori szamoszi rabszolgát. A mesék már régen belekerültek az iskolai nevelés anyagába; különösen a rhétoriskolák alapfokú képzésében játszottak nagy szerepet. A rhétoriskolák gyakorlatai ott is hagyták nyomukat a mesék szövegein: olykor még simítottak rajtuk, máskor már merevvé és mesterkéltté tették őket. Az aiszóposzi mesék szövegei – úgy, ahogy a bizánci kódexekben ránk maradtak – nyelvük és stílusuk alapján három nagy csoportra oszthatók, három gyűjtemény, háromféle szerkesztés nyomát őrzik. Az első az ún. *Collectio Augustana* (egy egykori augsburgi kódex után elnevezve), amely valószínűleg még az i. sz. I-II. sz.-ból származik. A második a *Collectio vindobonensis* (egy bécsi kódexről), talán a VI. sz.-ból; szemben az Augustana egyszerű, kiegyensúlyozott, 152

sőt száraznak tűnő stílusával, ez színesebb, költőibb stílusban meséli el nagyjából ugyanazokat a történeteket, de nyelvileg valóságos elvadulás nyomait mutatja. Végül a harmadik, a *Collectio Accursiana* (első kiadója, a humanista Bonus Accursius után) már a későbbi bizánci „renaissance” megújult nyelv- és stílustisztogató törekvéseit tükrözi. Bár az első collectióhoz képest a későbbiekben egyes mesék elmaradnak, s újakkal bővül az anyag, a döntő többség mindvégig ugyanaz marad, s az egyes collectiók azonos meséinek különbsége a legtöbb esetben nem megy túl a megfogalmazás stílári árnyalatain. (Fordításunk általában a legrégebbi szöveget, az Augustanát veszi alapul.)

Sarkady János

Tartalom

1. A sas és a róka	5
2. A sas, a csóka és a pásztor	6
3. A sas és a ganajturó	6
4. A csalogány és a sólyom	7
5. A vadkecskék és a kecskepásztor	8
6. A macska és a madarak	9
7. A róka és a kecskebak	9
8. A róka és az oroszlán	10
9. A róka és a párduc	10
10. A róka és a majom	11
11. A róka és az egér	11
12. A csonka farkú róka	13
13. A macska és a kakas	13
14. A halász és a kis hal	14
15. A róka és a túskebokor	14
16. A róka és a krokodil	15
17. A róka és a favágó	15
18. A kakasok és a fogoly	16
19. A megdagadt hasú róka	16
20. A jégmadár	17
21. A róka az álarchoz	17
22. A rossz szándékú ember	18
23. A szántóvető és a farkas	18
24/A. A fecske és a madarak	19
24/B.	19
25. A róka és a kutya	21
26. A békák	21
27. A királyt kérő békák	22
28. Az ökrök és a tengely	22
29. Az éjjeli madár	23

30. A menyét és Aphrodité	23
31. A földműves és a kígyó	24
32. A földműves és kutyái	24
33. A csigák	25
34. Az asszony és a szolgálók	25
35. Az asszony és a tyúk	25
36. A vándorok és a medve	27
37. A menyét	27
38. A földműves és a kígyó	28
39. A kutya harapta ember	28
40. A békák	29
41. A delfinek és a kis hal	29
42. A szarvas és az oroszlán	31
43. A méhész	31
44. A delfin és a majom	32
45. A szarvas	32
46. A szarvas és az oroszlán	33
47. A szarvas és a szőlő	33
48. A macska és az egerek	34
49. A legyek	34
50. A róka és a majom	35
51. A szamár, a kakas és az oroszlán	35
52. A majom és a teve	36
53. A két ganajturó bogár	36
54. A malac és a juhok	37
55. A rigó	37
56/A. Az aranyat tojó liba	37
56/B. Az aranyat tojó tyúk	38
57. Hermész és Teiresziasz	38
58. A kígyó és a vízikígyó	39
59. A kutya és gazdája	41
60. A két kutya	41
61. A kígyó és a reszelő	42

62. A kígyó és a róka	42
63. A kecskegida és a farkas	42
64. A farkas és a kecskegida	43
65. A csóka és a madarak	43
66. A ló, az ökör, a kutya és az ember	44
67. Zeusz és a teknősbéka	45
68. Zeusz és a róka	45
69. A hangya és a tücsök	47
70. A tonhal és a delfin	47
71. A madarász és a mérges kígyó	48
72. A rák és a róka	48
73. A teve és Zeusz	49
74. A hód	49
75. A kertész és a kutya	50
76. A tolvajok és a kakas	50
77. A csóka és a hollók	51
78. A holló és a róka	51
79. A varjú és a holló	52
80. A csóka és a róka	52
81. A varjú és a kutya	52
82. A holló és a kígyó	53
83. A csóka és a galambok	53
84. A kutya és a róka	55
84. A szökevény csóka	55
86. A kutya és a mészáros	56
87. A húst vivő kutya	56
88. A kutya és a farkas	56
89. Az éhes kutyák	57
90. A kutya meg a nyúl	57
91. A szúnyog és a bika	58
92. A teve	58
93. A nyulak és a békák	58
94. A sirály és a héja	59

95. Az oroszlán és a földműves	59
96. Az oroszlán és a béka	60
97. Az oroszlán és a róka	60
98. Az oroszlán és a bika	61
99. Az oroszlán és a földműves	61
100. Az oroszlán és a nyúl	63
101. Az oroszlán és a delfin	63
102. Az egértől megijedt oroszlán	64
103. Az oroszlán és a medve	64
104. Az oroszlán, a szamár és a róka	65
105. Az oroszlán és az egér	65
106. Az oroszlán és a szamár	66
107. A farkasok és a bárányok	67
108. A farkas és a ló	67
109. A farkas és a kecske	69
110. A farkas és a bárány	69
111. A farkas és a kócsag	70
112. A farkas és a vénasszony	70
113. A farkas és a bárány	71
114. A farkas és a pásztor	71
115. A farkas és a bárány	72
116. A nőtény oroszlán és a róka	72
117. A farkas és a kos	73
118. A nyulak és a rókák	73
119. A gyermek és a holló	73
120. A méhek és Zeusz	74
121. Az egerek és a macskák	74
122. A hangya	75
123. A hangya és a galamb	75
124. A légy	76
125. A züllött ifjú és a fecske	76
126. A denevér, a túskebokor és a bűvármadár	77
127. A denevér és a macska	77

128. A malac és a róka	79
129. A vándor és a kígyó	79
130. A számár és a kertész	80
131. A sőt cipelő számár	80
132. A számár és az öszvér	81
133. A szobrot szállító számár	82
134. A vadszámár	82
135. A számár és a tücskök	83
136. A szamarak Zeusznál	83
137. A számár és a számárhajcsár	84
138. A számár és a farkas	84
139/A. A számár és az oroszlánbőr	85
139/B. A számár és az oroszlánbőr	85
140. A számár és a békák	87
141. A szamarat vevő ember	87
142. A számár, a holló és a farkas	88
143. A számár, a róka és az oroszlán	88
144. A számár és az öszvér	89
145/A. A madarász és a fogoly	89
145/B. A fogoly és a vadász	90
146. A tyúk és a fecske	90
147. A madarász és a pacsirta	90
148. A madarász és a gólya	91
149. A vad- és szelíd galambok	91
150. A teve	92
151. A kígyó és a rák	92
152. A kígyó, a menyét és az egerek	93
153. A megtaposott kígyó	93
154. A sáskákra vadászó gyerekek	94
155. A szomjazó galamb	94
156. A galamb és a varjú	95
157. A majom és a halászok	95
158. A pásztor és a kutya	96
158	

159. A pásztor és a juhok	96
160. A pásztor és a farkaskölykök	96
161. Az utasok és a holló	97
162. Rókák a Maiandrosznál	97
163. A bárány nyírás alatt	99
164. A vakond	99
165. A darazsak, a foglyok és a földműves	100
166. A darázs és a kígyó	100
167. A féreg és a kígyó	101
168. A vadkan, a ló és a vadász	101
169. A hiénák	102
170. A hiéna és a róka	102
171. A bika és a vadkecskék	102
172. A majom kölykei	103
173. A páva és a csóka	103
174. A tücsök és a róka	104
175. A teve, az elefánt és a majom	104
176. A hattyú	105
177. Zeusz és a kígyó	105
178. A páva és a daru	106
179. A disznó és a kutya	106
180. A disznó és a kutya	106
181. A vaddisznó és a róka	107
182. A fecske és a kígyó	107
183. A teknős és a nyúl	109
184. A ludak és a darvak	109
185. A vadszámár és a farkas	110
186. A fecske és a varjú	110
187. A teknősbéka és a sas	111
188. A bolha és az atléta	111
189. A papagáj és a macska	112
190. Az együtt vándorló ember és oroszlán	112
191. A kutya és a kagyló	113
159	

192. A két kakas és a sas	113
193. A szúnyog és az oroszlán	113
194. A kutya, a róka és a kakas	114
195. Az oroszlán, a farkas és a róka	115
196. Az üsző és az ökör	115
197. A búbos pacsirta	116
198. A szamár és a ló	116
199. A sas	116
200. A gida és a bak	117
201. A pásztor és a farkas	117
202. Az íjász és az oroszlán	119
203. A hattyú	119
204. A gyerek, az apa és a festett oroszlán . . .	120
205. A lakomázó kutya	121
206. Az öszvér	121
207. A ló és a szamár	122
208. A féreg és a róka	122
209. A beteg holló	123
210. A katona és a hollók	123
211. A kígyó farka és tagjai	123
212. A szamár és a kutya	125
213. Az oroszlán, Prométheusz és az elefánt . .	125
214. A farkas és a kutya	126
215. Az ember és a tücsök	126
216. A földműves és a szamarak	127
217. A hajós és a fia	127
218. Az egér és a béka	129
219. A kutyakölyök és a békák	130
<i>Aiszóposz és meséi</i>	131
<i>Tartalom</i>	145